Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...мнай 1921 оной ...рин 21-һээ гарана | № 136 (16359) | 1983 оной июниин 12, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

ВЛКСМ-эй ОБКОМОЙ ПЛЕНУМ

ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой VI пленум июниин 10-да боложо үнгэрбэ.

«ВЛКСМ-эй XIX съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, залуу мэргэжэлтэдые бэлдэхэ хүдэлмэриие һайжаруулха талаар республикын комсомолой организацинуудай зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **Л. Р. Бартунаев** энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой секретарь **Б. Цыренов**, ВЛКСМ-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь **М. Звездин**, КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь **Ю. Р. Дмитриев**, Буряадай гүрэнэй Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай комсомолой комитедэй секретарь **А. Елаев**, Зүүн Сибириин технологическа институдай электро-техническэ факультедэй 3-дахи курсын студент, «Хани барисаан» гэжэ барилгын интернациональна отрядай командир **В. Орлов**, ВЛКСМ-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь **С. Цагадаев**, «Жилгражданстрой» трестын 4-дэхи МСУ-гай мастер **Б. Будашкеев**, түмэр замай техникумэй студент, Ленинскэ комсомолой стипендиат **А. Минеев**, соёл-гэгээрэлэй училищиин студентка **И. Седушкина**, Буряадай хүдөө ажахын институдай студентка, ВЛКСМ-эй обкомой бюрогой гэшүүн **Н. Яковлева** гэгшэд хабаадалсаба.

КПСС-эй обкомой эрдэмэй болон һуралсалай зургаануудай таһагые даагша **Л. Я. Похосоев** пленум дээрэ үгэ хэлээ. Мүн ВЛКСМ-эй ЦК-гай инструктор **Ф. И. Даний** пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

Пленумдэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро... ээлжээтэ заседани боложо, Финляндиин Республикын Президент Мауно Койвистын хани ёһоной албанай хэрэгээр Москва ерээд байха үедэ үнгэргэгдэһэн совет-финляндиин хөөрэлдөөнэй дүнгүүдые хаража үзэбэ. ...хөөрэлдөөнүүд СССР-эй ба Финляндиин хоорондохи хани барисаата хүршэ ёһоной харилсаае ...шадань үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ байна гэжэ сэдьхэлээ ханан... тэмдэглэгдээ. Тэдэнэй дүн... хөөрэлдөөнүүдэй үедэ гар...гдаһан документнүүд СССР-эй ба Финляндиин Республикын хоорондохи али бүхы харилсаае засэхээр хүгжөөлгын шэнэ шуу... алхам болоно, Европодо эб амгалан ба аюулгүй байдал бэ...үүлгэдэ ашатай туһатай хубита оруулна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хөөрэлдөөнүүдэй ...үүдые һайшаахадаа, зааһан ...на.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна ...секретарь Ю. В. Андроповой ...США-гай элитэ мэдээжэ политик...э ба нийтын ажал ябуулагша А. болон П. Гарримантантай хэһэн хөөрэлдөөн тухай мэдээсэлые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро шагнаба. Совет-американ харилсаанай ямар байһан тухай Ю. В. Андроповой хөөрэлдөөнэй үедэ үгэһэн сэгнэлтые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ, адли тэгшэ эрхын, али алиндань ашатай туһатай байлгын харилсаанай үндэһэ һуури дээрэ Америкын Холбоото Штадуудтай амгалан ёһоор зэргэ оршохо, холбоо барисаагаа хүгжөөхэ хараа шэглэл совет политикын генеральна хараа шугам зандаа үлэнэ гээд тоолобо. Советскэ Союзһаа сэрэгэй булюу хүсэтэй боложо, өөһэдынгөө эрилтэнүүдые тэрээндэ баадхаха гэһэн зорилго урдаа табидаг США-гай мүнөөнэй захирганай политика нимэ хандасада һаад тойбо татана. СССР-эй ба США-гай хоорондохи харилсаанда туйлагдаһан бүхы һайн юумые буруу һургэһэн иимэ политика мүнөөнэй оршон байдалдашье, мүн ерээдүйдэшье аша үрэгүй байна.

Ажалша коллективүүд болон предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үзүүлдэг үүргые дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Хуулиин проектые олониитын зүбшэн хэлсэлгын ябаса тухай асуудалые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро хаража үзэбэ. Энэ шухала хуулиин проектые суглаанууд дээрэ, хэблэлдэ, радио ба телевидениидэ зүбшэн хэлсэхэдээ, үргэн нийтэ ажалшад халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Бүхы орон доторнай 1 миллион 200 мянга гаран ажалшадай суглаан боложо, 110 миллионһоо дээшэ хүн тэдээндэ хабаадаһан байгаа. Хуулиин проектдэ хабаатай олон тоото бэшэгүүд КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, газетэ болон журналнуудай редакцинуудта оробо.

Хуулиин проект халаа гүрэнэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ, оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалгын хүсые бэхижүүлхэ, арад зоной һуудал байдалые улам һайжаруулха зорилготойгоор эрхэтэдэй үйлэдбэриин социалис демократиие хүгжөөхэ, үйлэдбэриин ба социально-политическэ эдэбхиие дээшэлүүлхэ тухай Коммунис партиин, Совет гүрэнэй гаргаһан анхарал оролдолгын шэнэ тэрнэ жэшээ болоно гэжэ зүбшэн хэлсэлгэ элирхэйлэн харуулһан байха юм. Ажалшадай суглаанууд дээрэ, мүн эрхэтэдэй бэшэгүүд дотор Хуулиин проект тушаа олон тоото дурадхалнууд оруулагдаһан, ажаглалтанууд хэгдэһэн байгаа. СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай хуулинуудые һанамжалан дурадхадаг комиссинуудта тэдэ наринаар шэнжэлэгдэжэ байна.

Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэхэ үедэ, мүн түбүүдтэхи, нютаг нютагуудтахи партийна, гүрэнэй ба нийтын бүхы эмхинүүдэй бодото ажал ябуулгада ажалшадай дурадхалнуудые анхаралтайгаар хаража үзэхэ, бүридхэлдэ абаха гээшэ тон шухала удха шанартай байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюро тэмдэглээ. Тэрэниие олониитын зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдые хараада абажа, тододхогдоһон Хуулиин проектые СССР-эй Верховно Соведэй ээлжээтэ сессиин үзэмжэдэ табиха шухала гэжэ тоологдобо.

1983—1990 онуудта дулаагаар хангалгын атомна станцинуудые барижа, ашаглалгада үгэхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй оруулһан дурадхалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро һайшаагаа. Иимэ станцинуудые байгуулга томо ехэ хотогородуудые дулаагаар һайса хангахын тула ядерна түлишые эдэбхитэйгээр хэрэглэхэ арга олгохо, холын ерээдүйдэ СССР-эй элишэ хүсэнэй программые бэелүүлгын шухала хубинь болохо байна.

Испаниин гадаадын хэрэгүүдэй министр Ф. Морантай хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай нүхэр А. А. Громыкын мэдээсэлые, СССР-эй Верховно Соведэй делегациин албанай хэрэгээр Канадада ошожо ерэһэн тухай нүхэр М. С. Горбачевой мэдээсэлые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро шагнаба.

Ороной арадай ажахые хүгжөөлгын, партийна байгуулалтын, Советскэ Союзай гадаадын политикын бусад зарим асуудалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Политбюро заседани дээрээ хаража үзэһэн байгаа.

СССР-һээ МОРДОБО

КИЕВ. (ТАСС). Финляндиин Республикын Президент Мауно Койвисто Хельсинки ошохоёо июниин 10-да Киевһээ мордобо. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр тэрэ манай оронда ерэһэн байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий болон бусад түсхай тушаалтад аэродром дээрэ тэрэниие үдэшэбэ.

Мүнөөдэр—Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр

XI ТАБАН ЖЭЛ · АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ХӨӨРЭНЭ

ХАМТЫН ХҮСЭН — МАНАЙ ХҮСЭЛ

Түрэл республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй согтоор, ажалай эрхим бэлэгүүдтэй угтахын түлөө Буряад оронноймнай ажалша коллективүүд, хүдэлмэрилэгшэд хүн бүхэн шармайн оролдожо байна. Жабхаланта ойн баярай һайндэрэй ...лхэ бүри тэрэнэй хүндэлэлэй социалис мүрысөөн улам эршэдэнэ. Манай Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай коллективэй доторхи байдалые хаража үзэбэл, ойн баярай социалис мүрысөөнэй ...гэ долгин комбинадай ганса цехүүд, участогууд дээгүүр бэшэ, харин ...э шударгы хурданаар хүдэлжэ байгаа комсомол басагадай зүрхэнэй наһудаһад соогуур эбхэрнэ ха гээд ...эмээр байха.

Комбинадкай Ленинскэ комсомолой ...э зүүнхэй, коллективэймнайшье дийлэн олониинь залуушуул, мүн минии ...хүтэлбэрилдэг бригадашье комсомол-залуушуулай бригада юм.

...өөрөө хори гаран жэлдэ эндэ хүдэлнэб. Наһаншье ошожо, хуушанай хүдэлмэришэдэй нэгэн, коллективэйнгээ ...гаран бологдожо байгаа юм бээзэ. Гэхэ залуушуултай суг хамта ажаллахадаа, ...эдир наһанай эгэршэгүй эрмэлзэл, ...үүсхэлээр жэрбэдүүлэн хүдэлжэ ...шадаа, үнгэрэн ошожо байһан наһанаа мартагдашана ха гээд үе-үе һанагдана. Тиимэһээл басагадаараа омогорхо, тэдэндээ шадаха, мэдэхээрээ туһалха, ажалайнгаашье, ажабайдалайнгаа дуршэлые хүбаалдан хүдэлхые оролдоһоб.

Манай ноохо илгалгын цех «коммунис ажалай цех» гэһэн үндэр нэрэ зэргэ ...һээ хойшо омогтой дорюунаар ...э ябадаг юм. Түрэл Коммунис партиин XXIV, XXV съезднүүдэй нэрэмжэтэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн. Комбинадайнгаа эгээл түрүү коллективүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог.

...э суута коллективтэ хамтынгаа амжалтые батадхан хүдэлжэ байдаг хорин ...э бригадын арбан табаниинь коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй юм. Юһэниинь комсомол-залуушуулай бригада болоно.

Бригадымнай арбан гэшүүдэй хэниинь ...е гэшэгүй шударгы, шуумар, урагшаа һанаатай басагад юм. Түрэл республикынгаа ойн баярай жэлэй эхиндэ ...адынгаа социалис уялгануудые ба...адаа, хүн бүхэмнай халаан, һара бүри ...тээ даабариие 130-һаа бага бэшэ процент дүүргэхэ гэжэ шиидээ һэн. Энэ ...бэшэ уялга. Хэһэн ажалай хэмжээ ...э гү, али тоогоорнь хэлэбэл, жэл ...бригадамнай 1690 тонно ноохо илгаха болоно. Тиигэбэл жэлэймнай түсэб ...тонноор үлүүлэн дүүргэгдэхэ.

Хүдэлмэришэн хүнэй үгэнь бата байха ёһотой гэээшэ ааб даа. Манай бригадын энэ гурим ёһые наринаар сахихые оролдодог. Анхан абаһан уялгаа бидэ яһала наринаар дүүргэжэ ябанхайбди. Халаан, һара бүриимнай түсэбтэ даабари, уялгамнайшье саг үргэлжэ үлүүлэгдэнэ. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ 400 гаран тонно ноохо түсэбһөө гадуур илганхайбди.

Түрэл республикынгаа 60 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулан, ажалша коллективүүдэй өөр өөрын социалис уялгануудые абахада, бидэ мүн лэ «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёр жэл арбан һарын түсэбые ойн баярай һайндэр болотор сүм дүүргэхэ гэһэн уялга абаа һэмди. Энэ юрэл бэеэ харуулха гэһэн ябадал бэшэ. Бидэ бүхы арга боломжоёо һайса бодожо үзөөд, хүдэлмэришэнэй бата найдамтай үгэеэ үгэһэн байхабди.

Гэхэтэй хамта ажалай амжалта гансахан эрмэлзэл оролдолгоор туйлагдадаггүй бшуу. Эндэ хүдэлмэриин эмхидхэл хүн бүхэнэй дүй дүршэл, мэргэжэл хэрэгтэй. Теэд һаяхан лэ комбинадта ерэһэн залуухан басагад яажа тиимэ түргөөр мэргэжэл шудалжа, ажалай дүршэлтэй болошоно гэхэбта? Эндэ ганса манай бригадын бэшэ, мүн бүхы цехэймнай коллектив доторхи ажалай эрхэ байдал, хүдэлмэриин эмхидхэл, хүнүүдэй харилсаан тухай хэлэлтэй.

Мүнөө бидэ бригадна гуримаар хүдэлдэг болонхойбди. Хамтын нэгэ түсэбтэй, зорилго эрмэлзэлтэй хүдэлхэдөө хүдэлмэришэдэй хоорондын хани нүхэсэл бэхижэжэ, одоол, «нэгэн—бултанай түлөө, булта—нэгэнэй түлөө» гэһэн хуулита гурим коллектив дотор тогтонижоно бшуу. Эндэ хайша хэрэгээр, һалиболи хүдэлхэгүйш—нүхэдэй һэшхэл гээшэ юунһээшье шанга хиналта ха юм. Хүн бүхэн шадаал һаа дүй дүршэлөө дээшэлүүлхые, олон мэргэжэл шудалжа, хэрэгтэй сагта нүхэрөө халан хүдэлхэ аргатай болохые оролдодог.

Мүн тиихэдэ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хубита ехэ. Цехэймнай түрүүшүүл, дүршэл ехэтэй хүдэлмэришэд В. Ефремова, С. Раднаева, Р. Дамдинжапова Н. Аюшеева болон бусад, залуушуулые һургажа, мэргэжэлэйнгээ «нарин нюусануудые» тэдэндэ дамжуулха талаар ехэ оролдолго гаргадаг. «Өөрөө шадаха хадаа нүхэрөө һургаха» гэһэн уряа үгэнүүд тэдэнэй ажалай заншалта ёһо болонхой.

Л. АБЕРОВА,
Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ноохо илгагшадай бригадир, коммунис ажалай ударник.

ШАГНАЛ

Үйлэдбэридэ наука болон техникын туйлалтануудые амжалтатайгаар нэбтэрүүлһэнэйнгээ түлөө Нютагай промышленностиин министерствын Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Сүхын арһанай заводой директор Игорь Александрович **Богданов Буряадай АССР-эй габьяата инженер** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Түсэблэлгэ болон тоо бүридхэлгые нарижуулан һайжаруулха талаар габьятай байһанайнгаа түлөө Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай главна экономист Всеволод Георгиевич **Мокрецов Буряадай АССР-эй габьяата экономист** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

* * *

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй дашарамдуулан, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэй заводой ахалагша инженер-химик Алла Павловна **Гурьева**, «Туяана» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй таһагай ахалагша инженер Лидия Семеновна **Данилова**, «Туяана» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй оёдолшон-мотористка Любовь Иосифовна **Комиссарчук**, Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Сүхын арһанай заводой түхеэрэлгэнүүдые заһабарилагша Михаил Никитович **Коновалов**, Улаан-Үдын трикотажна гадар хубсаһанай фабрикын оёдолшон Нелли Кимовна **Очирова**, Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын оёдолшодой бригадир Лидия Санжиевна **Таханова**, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ээрэгшэ Елена Алексеевна **Хантуева**, урад һайханай зүйлнүүдэй болон гарай бэлэгэй туршалгын заводой таһагай начальник Надежда Цыбиковна **Эрдынеева**, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ Вера Демидовна **Яковлева** гэгшэдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

Буряадай АССР-60

БАЯРТАЙ МЭДЭЭСЭЛ

Республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн һайндэрые эрхим амжалтаар угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоһон Баргажанай районой колхоз, совхозууд һү һаажа гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 8-да сүм дүүргэһэнээ мэдээсээ. Районой ажахынууд жэлэй эхинһээ хойшо бэлэдхэлэй пунктда 3815 центнер мяха оруулһан юм. Тиин мүнөө эндэхи малшад, һаалишад июнь һарын эсэс болотор түсэбһөө гадуур 4200 центнер һү, 80 центнер мяха гүрэндэ тушаахаар социалис уялга абанхай ажалланад.

Районой промышленна предприятинуудай коллективүүд түсэбһөө гадуур 500 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилжэ худалдаха зорилготой юм. Эдэ үдэрнүүдтэ социалис мүрысөөн улам эршэмтэйгээр дэлгэржэ байнхай.

ЭРТЫН ПААР ХАХАЛАГДАНА

Ороохо тарянанай, тэжээлэй ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса хуряахын түлөө бүхы бэлиг шадабаряа элсүүлэн оролдожо байһан Улаан-Үдын районой колхоз, совхозуудай механизаторнууд эртын сэбэр паар түлэг дүндаа хахалжа байнад. Байгша ондо районой ажахынууд бүхыдөө 20 мянган гектарта эртын паар хахалжа бэлдэхэ түсэбтэй юм. Һүүлэй мэдээгээр «Советская Россия» колхозой механизаторнууд район доторoo эгээн түрүүлэн паар хахалжа дүүргэбэ. Эндэ бүхыдөө 1200 гектарта сэбэр паар бэлдэгдээ. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд 1872 гектарта паар хахаланхай.

Һалын дүнгөөр «Восход», «8-ое Марта» колхозууд, «Заветы Ильича», «Пригородный», «Сэлэнгэ», «Никольский» совхозууд, һуралсалай «Байгал» ажахы, Сотниковой шубуунай фабрика, гахайнуудые шахан таргалуулдаг «Южный» комплекс паар хахалжа бэлдэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнхэй. Бүхыдөө район дотор 15500 гектар газар элдүүрилэгдэжэ ерэхэ жэлэй ургасада бэлдэгдээд байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

ДЕПУТАДАЙ ЕХЭ АМЖАЛТА

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В. Е. Гармаев хонин үсхэбэрилдэг гурбадахи бригадын ахалагша хонишон, Баргажанай районно Соведэй депутат Роза Бубеевна Содбоевада гэртэнь ерэжэ, ажалайнь ээлжээтэ амжалтануудаар халуунаар амаршалба.

Ушарынь гэхэдэ, ахалагша хонишон Р. Б. Содбоева 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэб, тиигэжэ түрэл республикынгаа байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха тухайгаа социалис уялгануудые абаһан байгаа.

Роза Бубеевна Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон юм. Тэрэ һүүлэй арбаад жэлэй туршада таһалгаряагүйгөөр 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьгадые түлжүүлдэг юм. Байгша ондо түрүү хонишон 100 эхэ хонин бүриһөө 105 хурьга түлжүүлжэ, абаһан социалис уялгаяа үлүүлбэ.

—Ахалагша хонишон Социалис Ажалай Герой Д-Н. Сундуев манай гурбадахи бригадын гэшүүн юм. Тэрэ 100 эхэ хонин бүриһөө 135 хурьга түлжүүлжэ, район соогоо түрүү һуури эзэлбэ. Тиихэдэ бидэнэр бригада дээрээ дунда зэргээр 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлжэ абаһандаа омог баяртайбди,—гэжэ арадай депутат хоорэнэ.

С. СТЕПАНОВ.

ХАРТААБХАЯА ТАРИЖА ДҮҮРГЭЭ

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хартаабхашадай звенонуудые даагшанар Николай ба Сартар Садыковтанай хүтэлбэрилдэг коллективүүд хартаабха тарилгаяа амжалтатай дүүргэбэ.

Эндэ залуу механизаторнууд Григорий Федотов, Гарма Дондуков гэгшэд онсо шалгараа. Тэдэнэр тарилга дээрэ халаанайнгаа нормые 130 — 140 процентдэ хүргэһэн байна. Тус ажахы бүхыдөө 200 гектарта хартаабха тариһан юм.

«Бестужевский» совхозой хартаабхашад июнь һарын эхиндэ тарилгаа дүүргэбэ. Звеное даагша Анатолий Поспелов бүхыдөө 125 гектарта хартаабха һуулгаһан байна. Тус коллективэй гэшүүд Добдон Данзанов, Цыретор Доржиев болон бусад ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, агротехническэ болгорто һайн шанартайгаар тарилгаяа түгэсхөө.

Р. БАЛДАНОВ.

ХОРИИН МАЛШАДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭЕЭ АЛДАХАГҮЙБДИ

Эгээл элбэг, гаргаша багатай мяха, һү абаха хаһа—зунай бэлшээриин үе гэжэ малшан, һаалишан бүхэн мэдэхэ ааб даа.

Тиимэһээ манай фермэдэ болоһон суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн Хориин районой малшадай гаргаһан үүсхэлые алишье талаараа зүб, зунай үедэ продукци абахын түлөө тэмсэхэ гээшэ тон шухала гэжэ онсолон тэмдэглээ һэн.

Жэшээлхэдэ, түрүү һаалишан Людмила Алексеевна Вязьмина иигэжэ хэлээ:

—Гансашье мүнөө бэшэ, жэл бүхэндэ бидэ зунай һарануудта, мүн үбэлжэлгын үедэ һү ехээр һаахын түлөө мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад хүдэлдэг заншалтай гээшэбди. Энэмнай хэзээдэшье аша үрэеэ харюулдаг, эдэбхи оролдолгыемнай бадаруулдаг. Энэ жэлдэ республикынгаа алдарта 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бүришье эршэмтэйгээр мүрысэхэ ёһотойбди. Би өөрөө зунай бэлшээриин хаһада үнеэн бүриһөө 1244 килограмм һү һаахын түлөө тэмсэхэб.

Тэрэниие бусад нүхэдынь һайшаан дэмжээд, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа. Тусхайлбал, бэрхэ һаалишад Наталья Пермякова, Антонида Шелкунова гэгшэд энэ үе соо үнеэн бүриһөө баһал 1150—1200 килограмм хүрэтэр һү һаахабди гэжэ мэдүүлээ.

Тиигэжэ манай фермынхид бүхы коллективээрээ энэ жэлэй июнь-сентябрь һарануудта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1100 килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилго урдаа табиба. Ондоогоор хэлэбэл, фермэ энэ 4 һарада бүхыдэнь 1633 центнер һү һаажа, тэрэнэйнгээ 1000 центнерыень гүрэндэ худалдаха болоно. Партиин райком, райгүйсэдком фермымнай малшадай уялгые һайшаажа, районой бүхы малшадые мүрысөөндэ оролсохыень уряалаа.

Иимэ үрэ дүн туйлаха арга боломжо манда гүйсэд бии. Манай коллектив һүүлэй хэдэн жэлдэ район дотороо дэлгэрһэн мүрысөөндэ ходо түрүү зэргэдэ ябана. Жэшээнь, байгша оной март һарын 14-дэ гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн юм. Мүнөө үдэр бүри түсэбһөө гадуур һү худалдажа байнабди. Тэрэшэлэн май һарада фермэ һү һааха түсэбөө 162 процент, тэрэниие гүрэндэ худалдаха даабариие—164.1 процент дүүргэһэн. Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 300 үлүүтэй килограмм һүн абтаа. Манай түрүү һаалишад Н. Д. Пермякова, А. С. Шелкунова, Л. А. Вязьмина, Г. П. Сизых, А. Т. Васильева гэгшэд жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө 1360—1502 килограмм хүрэтэр һү һаагаад, район дотороо социалис мүрысөөе толгойлжо ябана.

Мүрысөөндэ шалгарһанайнгаа түлөө фермэмнай КПСС-эй Прибайкалиин райкомой, райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугые жэлэй эхинһээ хойшо алдаагүй.

Урдахи уялгамнай хүнгэн бэшэ гэжэ манайхид һайн мэдэрнэ. Тиимэһээ оролдолго, хэшээлээ улам шангадхажа, ажалайнгаа гурим журамые бүри бэхижүүлэн, хэзээ хэзээнэйхиһээ эбтэйгээр, эршэмтэйгээр хүдэлхэ болонобди.

Энээнһээ гадна, совхозой дирекци, партийна, профсоюзай организацинууд али болохо туһаламжа, дэмжэлгэ үзүүлхэ ёһотой анхарал хандуулжа, шухала хэрэгтэй юумээр хангаха зэргэтэй. Илангаяа малдамнай һайн бэлшээри таһалжа үгэхэ, бэлшээриемнай уһалха, ногооной ургасые дээшэлүүлхэ, июль, август, сентябрьда үнеэдтэ нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ талаар ехэ анхарал хандуулха ёһотой. Социалис мүрысөөнэй дүнгые саг соонь гаргажа байха, зуһалан дээрэ малшадай ажалай, ажаһуудалай эрхэ байдалые ушоо һайн болгохо хэрэгтэй гэжэ һанагдана.

Тиигэбэл, манай малшад, һаалишад өөһэдһөөнь дулдыдаха бүхы юумэ хэхэ, үнэн зүрхэнһөө оролдохол. Энээниие тэдэнэй ажалай үнгэрһэн үеын үрэ дүнгүүд гэршэлнэ.

Т. ГОРНОВСКАЯ,
«Прибайкальский» совхозой Мостовско һү һаалиин фермые даагша.
Прибайкалиин район.

ҺАЛБАРИИН ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

...гэн промышленностиин ...шадай хүдэлмэриһөө со...нүүдэй һуудал байдал... улам һайжаралга гол тү...дулдыдадаг байна. Ха...лгатай зорилгонуудаа ...үлхын тула тус һалба...һөө бага бэшэ юумэ хэ...рэгтэй. Үйлэдбэри до...й нөөсэнүүдые гүйсэд ...жээр хэрэглэхэ, эдлэл ...эдлэлнүүдэй шанарыень дээшэлүүлхэ, ассортиментыень үргэдхэхэ шухала. Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ һалбари ехэ хубитаяа оруулха уялгатай.

Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдажа, июниин 10-да Москвада үнгэрэгдэһэн баярай суглаанда хабаадагшад энээн тухай хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, министерствэнүүд болон албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл ба новаторнууд, социалис мүрысөөндэ илагшад, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һуугаба.

СССР-эй хүнгэн промышленностиин министр Н. Н. Тарасов элидхэл хээ.

Һалбариин хүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгээ саашадань нарижуулан һайжаруулхын тула бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө элсүүлхэ юм гэжэ баярай суглаанда хабаадагшад найдуулба.

(ТАСС).

Буряадай АССР-60

АЛДАРТА ТЭМЭЛШЫН НЭРЭМЖЭТЭ

«ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ХҮДЭЛӨӨН УРААЛЫЕ ДАБААД, ТҮМЭР ЗАМААР ДАМЖАН, СИБИРИИН ДАЙДААР ТАРАА ҺЭН» ГЭЖЭ Ем. ЯРОСЛАВСКИИ БЭШЭҺЭН БАЙДАГ. В. И. ЛЕНИНЭЙ ҺУРАГША, СУУТА РЕВОЛЮЦИОНЕР И. В. БАБУШКИНАЙ НЭРЭЭР НЭРЛЭГДЭҺЭН ХОТОДО—КАБАНСКЫН РАЙОНОЙ БАБУШКИН ХОТОДО ЭДЭ ҮГЭНҮҮД СЭХЭ ХАБААТАЙ. РЕВОЛЮЦИОННО БАЯН ЕҺО ЗАНШАЛНУУДТАЙ ХОТЫН УРГАН ХҮГЖЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ ЭНЭ ХУУДАҺАНДАА ХӨӨРЭ ХЭМНАЙ.

СЭСЭРЛИГТЭЛ ҺАЛБАРАГ ЛЭ!

Хамар Дабаанай шэлэ хүтэлнүүдэй хормойдо түбхинэн һуурижаһан урданай Мысовск (мүнөөнэй Бабушкин хото) аралжаа наймаашадай бишыхан һуурин байһан юм. Энээгүүр, Хяагтын хуушан харгыгаар, Хитадай эд бараан Росси руу эльгээгдэдэг һэн.

Кабанскын районой Бабушкин хото Совет засагай жэлнүүдтэ олон тоото предприятинуудтай промышленна томо хото болон һалбараа. Хэдэн дабхар байшангууд һархайса бодоо, соёл-гэгээрэлэй гуламтанууд нээгдээ. Зүүн Сибириин түмэр замай электрижүүлэгдэһэнэй удаа онсо хубилалтанууд болоо, шэнэ шэнэ предприятинууд олошороо, бөдөлөй үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэл хүдэлжэ эхилээ. Хүдэлмэриин ашаг үрэ, шанар дээшэлүүлһэнэй, үйлэдбэридэ эрдэм, техникын түйлалтануудые нэбтэрүүлһэнэй, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгые һайжаруулһанай үндэһэ һуури дээрэ хотын предприяти болон эмхи зургаанууд хүгжэнэ. Эндэһээ уламжалан городоо бөлбосон түхэлтэй, үндэр культуратай болгохо хүдэлөөн үргэн дэлисэтэй боложо байнхай.

Энэ талаар арадай депутадуудай городской Совэдэй гүйсэдкомой түлөөлэгшэд үүсхэл оролдолгоёо гаргана. Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй, СССР-эй Верховно Совэдэй сессинүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын, ажалша коллективүүдые коммунис байгуулалтада элсүүлхын түлөө горитой хэмжээнүүд абтана. Баян түүхэтэй манай городто хүн зониие түрүү үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлгэ дээдын хэмжээндэ байха ушартай. Энэ зорилго муу бэшээр бэелүүлэгдэнэ гээд тэмдэглэмээр.

Горсоведэй депутадуудай—арадай һунгамалнуудай уялга, үүргэнүүдээ ямараар дүүргэдэгһээ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлһээ уялгануудтаа харюусалга өхэтэйгээр, шударгы хандасатайгаар хандалгаһаа олон юумэн дулдыдадаг бшуу. **«Эмхидхэлэй хүдэлмэриин илангаяа нүлөөтэй арганууды хэрэглэн, ажахын ба социально-соёлой барилгын асуудалнуудые ашаг үрэтэйгөөр шиидхэхэ зэргэтэй»** гэжэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Өөһэд өөһэдынгөө округто, сагай үргэлжын комиссинуудта депутадууд Н. Л. Крумина, О. В. Назарова, М. И. Шайхутдинов гэгшэд илангаяа эдэбхитэйнүүд. Худалдаа наймаанай, транспортын байдалай, ногоорулгын, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар оройһон ажалшадай захилнуудые дүүргэлтэ эдэнэй сэхэ туһаламжаар бэелүүлэгдээ юм. Ажалшадай бэшэгүүдэй, дурадхалнуудай, гомдолнуудай мүрөөр хэмжээнүүд абтаа. Жэшээлхэдэ, нёдондо 325 дурадхал ороо һэн. Эдэ бүгэдэ тогтоогдоһон болзор соогоо хаража үзэгдөө, хэмжээнүүд абтаа.

Новосибирскын проектнэ институдай хүдэлмэрилэгшэд 1968 ондо Бабушкин хотын хүгжэлтын генеральна түсэб баталаа бэлэй. Жэл бүри энэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдана. Үнгэрһэн жэл түмэр замай отделени 18, дистанци 8, НГЧ-5-4 квартиратай байрын гэрнүүдые ашаглалгада тушаагаа. Клюевскэ леспромхозой коллектив шэнэ гэрнүүдые олоор тоолоо. Тодорхойлходо, нёдондо 100 гаран бүлэ шэнэ гэрнүүдтэ нүүһэн байна. Гол түлэб ажахын аргаар барилганууд ябуулагдаа. «Туяана» нэгэдэлэй филиалай, түмэр замай узелай хүдэлмэришэдтэ 18 квартиратай гэр, 300 хүнэй байха хамтын байра мүнөө жэл бодхоогдохо юм.

Байгша ондо городой предприятинууд 9691 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргажа, худалдаа наймаанда оруулха түсэбтэй. Хотодомнай ажаһуудаг 7 мянган хүнэй 80 процентнь шахуу түмэр замшад болоно. Арбадахи дистанциин коллектив Зүүн Сибириин түмэр замай түрүү коллективүүдэй нэгэн гэжэ мэдээжэ. Эдэнэр байгша оной нэгэдэхи кварталда түмэр замайнгаа байделые 15 баллаар хангаха һаа, энээнээ 8-да хүргөө. Тон һайшаалтай дүн гээшэ. Мысовая станциинхид табан жэлэйнгээ деабаринуудые болзорһоо урид дүүргэхэ зорилготой. Вагонуудта ашаа тээхэ хүдэлмэреэ 140, буулгаха хүдэлмэреэ 138 процентээр дүүргэнэ. Алмалта, арьбалалта тушаа тоггобол, локомотивна депогой коллектив үнгэрһэн жэлдэ 301,7 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 13,6 тонно дизельнэ түлишэ алмаһан байна. Клюевскэ леспромхозой модошод урагшатай ажалаараа урмашанги. Түрүүшынгээ кварталай түсэб эдэнэр 107 процент бэелүүлээ. Городской типографиин хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй 60 жэлэй ойн баярта КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Совэдэй, облсовпрофой, ВЛКСМ-эй ОК-гай Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа һэн.

Соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанудай үүргэ нилээд дээшэлээ. 1000 гаран һурагшадтай хотын 56-дахи һургуулида эдир үетэниие Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлгэ һайнаар табигданхай. Хизаар ороноо шэнжэлхэ талаар һурагшад баян материал суглуулаа, Байгал тухай музей эмхидхэжэ байнхай. Классһаа гадуур хүдэлмэри эмхидхэдэг А. Н. Кузякина, биолог Т. А. Алферова гэгшэд энээндэ онсо оролдолготойнууд. И. В. Бабушкинай музей айлшадай анхаралые ээлүүдгүй татадаг. Партиин, ажалай, дайнай ветеранууд ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсадаг. Жэшээлхэдэ, наһаараа түмэр замда хүдэлжэ, үнэтэ үүсхэлнүүдые гаргаһанай түлөө Ленинэй хоёр орденоор шагнагдаһан Я. И. Курнос түмэр замай узелай комсомолой организацитай нягта харилсаа холбоотой. Дайнай ветеранууд М. А. Ширшов, М. Г. Аксенова, А. М. Щекина гэгшэд залуушуулай сагай үргэлжын айлшад мүн. Эхэнэрнүүдэй соведые хүтэлбэрилэгшэ О. Г. Колесова, гэшүүдынь А. В. Асанова, Н. А. Васина, Р. З. Решетова, В. В. Казакова гэгшэд ниитын хэмжээ ябуулганудые шадамар бэрхээр эмхидхэдэг. Үйлэдбэридэ эхэнэрнүүдэй ажал хүнгэдхэхэ, хүүгэдэй комбинадуудай хүдэлмэриие һайжаруулха асуудалнуудта анхардаг. Сэсэгүүдэй выставкэ, «Гэр бүлэ ба гэрлэлгэ» гэһэн конференци, «Ай даа, басагад!» гэһэн конкурс һанаа сэдьхэлдэ хадуугдамаар үнгэргэгдөө.

Городойнгоо санитарна байдалда, ногоорулгада зорюулһан хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. Мүнөө жэл байрын гэрнүүдые заһабарилгада, коммунальна хангалгануудта 220 мянган түхэриг һомологдохо юм. Хоёр автопавильон, гурбан хүүргэ. бусадшье объектнууд баригдахаар хараалагдана.

Город бүхэн өөрын тодо түхэл шарайтай байдаг. Манай хотодо аяншалагшад олоор ерэдэг юм. Тиимэһээ социально-экономическа хүгжэлтын асуудалнууд үдэр бүриин анхарал доро байха ёһотой. Бабушкин хотодо өөрын мэдэлэй предприятинуудтай министерствэнүүд болон нэгэдэлнүүд үйлэдбэриингөө коллективүүдэй городой хүгжэлтэдэ анхарха зэргэтэй.

Суута революционер И. В. Бабушкин тухай материалнуудые политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ ажалшадые бүри эдэбхитэйгээр элсүүлхэ, түрэл хотоёо сэсэрлигтэл һалбаруулхын түлөө оролдохо гээшэ гол зорилгомнай болоно.

А. КУКЛИН,
арадай депутадуудай Бабушкинай горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

И. В. Бабушкинай музей соо.
М. СУТУРИНАЙ фотонууд.

АРАДАЙ СЭДЬХЭЛДЭ...

Сагаан далита сахалинуудые нюрүү дээгүүрээ шиидхүүлһэн номин долгито Байгал, саһата оройтой шэлэнүүд, тээ саагуур хүхэрэн ногоорһон тайга—энэл даа Бабушкин хотын оршон...

Эндэ ерэһэн хүн бүхэн дүлэтэ жэлнүүдэй амисхаал бодотоор мэдэрдэг ёһотой. Үнгэрһэн мүнөө үе саг хоёрой харилсаан эндэ илангаяа эли мэтэ. Үйлсэнүүдыншье түүхэ гэршэлһэн нэрэнүүдтэй: Рабочая, Пролетарская, III Интернационалай, Октябрьская, Красноармейская, Ленская....

«Имэ хүнүүдэй үгы һаа, ород арад хэтын сагта богоолнуудай арад, доро һугэдэгшэдэй арад зандаа үлэхэ һэн» гэжэ В. И. Ленин өөрынгөө һурагша, суута революционер И. В. Бабушкин тухай бэшээ һэн. Мысовая станцида бүтэхэнэ Меллер-Закомельскиин карательнуудай гарһаа И. В. Бабушкин нүгшөө гэһэн мэдээсэл Россиин түрүү үзэл бодолтой хүн бүхэнэй сэдьхэлдэ гашуудал асараа бэлэй. Хүшөө эндэ бодхоогдонхой: «1906 оной январиин 18-да эндэ большевик-революционер Иван Васильевич Бабушкин. Слюдянкын хүдэлмэришэн Бялых, Мысовая станциин телеграфистнууд Ермолаев, Клюшников, Савин ба Красноярска мастерскойнуудай түмэршэ дархан Воинов гэгшэдые хаанта засагай мүрдэн хэһээгшэд буудан алаһан байна».

Революционерэй дурасхаал мүнхэлһэн үшөө гурбан газар бии юм: вокзалай дэргэдэхи хүшөө хүдөөлүүлэгдэһэн газарынь, мүн городой сэсэрлиг соохи хүшөө. Ородой түрүүшын революциин һүрөөтэ үдэрнүүд скульптурна аргаар энэ хүшөө дээрэ зураглагданхай.

Далайһаа мүльһэн хүйтэнөөр үлеэжэ байгаа үбэлэй тэрэ 1906 оной үдэшэ... И. В. Бабушкинай музейдэхи «Шуһата хэһээлтэ» гэһэн зураг соо энэ элеэр харуулагдаа. РСФСР-эй болон Буряадай арадай уран зурааша Д-Н. Дугаровай бүтээл мүн... 56-дахи һургуулиин һурагшад нэн түрүүн экспонадуудые суглуулжа эхилээ һэн. Удаань Буряадай нэгэдэмэл музейн хүдэлмэрилэгшэд энээндэнь ан[...] хараа. Гүрэнэй түүхын музейн түлөөлэгшэд шиэ ер[...] хэдээ, эдиршүүлэй үүсхэл[...] һайшаан дэмжээ бэлэй. Ии[...] жэ бодото музей мүндэлһэ[...] юм. Энээндэ габьятай А. М. Шеинатай хөөрэлдэбэбди.

— Имэ музейе нээлгэ хүмүүжүүлхы ехэ удха шанартай. Энэ — нэгэдэхеэр. Хоёрдохёор, мүнөө үе саг ойлгохын, бодотоор сэ[...] нэхын тула үнгэрһэн үе сагай тухай мэдэсэтэй болохо шу[...] хала. Саг үргэлжэ айлшад олонтой байдагбди. Үргэ[...] оронойгмнай зүг бүриһөө ерэдэг аяншалагшадһаа гадна МНР-эй, ГДР-эй, Вьетнамай, Лаосой түлөөлэгшэд айлшалаа һэн гэжэ Александра Михайловна хөөрэнэ.

Гүрэнэй түүхын музейн хүдэлмэрилэгшэ И. М. Рунец[...] экспозици байгуулалгада методическа ехэ туһаламжа үзүүлээ юм. И. В. Бабушкинай намтар, ажал ябуулга тухай хөөрэһэн материалнууд, дүрэ зурагууд, документнүүд тухай гүримаар үгтэнхэй. Юрэ бусын экспонадууд бии. 1906 ондо материальна складай дэргэдэ үлгөөтэй байһан б[...] нарь, Мысовая станциин [...] ныи хуушанай часууд, скла[...] дай замаг, шэл доро табяатай...

Оронойн олон тоото му[...] нүүдһээ, И. В. Бабушкинай ахын басаган — мүнөө 70 [...] һатай С. Н. Бабушкинай бэшэгүүд ерэдэг. Түсхэй дэ[...] тэр соо һайшаалай үгэнү[...] олон. Энэ үдэр комсомолш[...] дай суглаанда ерэһэн 11-дэхи дистанциин хүдэлмэрилэгшэ ниигэжэ бэшээ һэн- «Манай Бабушкин хотодо түүхэтэ [...] музейн байгуулагдаһандань бэ[...] со омогорхолтойбди.

...Газаа гарахадамнай, хо[...] рой наран илдам элшэнүүдээ хүрсадхажа, мүльһэн хүйтэн сүлөөрхэ хүсэлтэй Байгал энхэржэ байгаа һэн. Хэтэ хэтэдэ Байгал, шии мүнхэ! Улаан шуһаараа улаан Октябрь мандуулһан баатарнай арадай сэдьхэлдэ мүнхэ!

Г. ДАШЕЕВА,
журналист.

ҮГАЙ АЛДАР БАЯЖУУЛАН

Мысовая станциһаа Выдрино хүрэтэр Байгалай эрье зубшан зурыһэн түмэр зам бэрхэтэй хүндэ участогуудай нэгэн юм. Эндэхи 10-дахи дистанци түс участогай түлөө харюусалгата коллектив мүн. Хэдэ хабсагайнуудые тойрүүлэн баригдаһан хотируу бэдэрүүгэ зам, түмэр хүүргэнүүд олон. Далайда илангаяа дүтэ замай далангые нуралгаһаа, хамхаралгаһаа һэргылхэ шухала. Энэ талаар мүнөө бухэлэлтэ-даамбанууд баригдажа байнхай.

Дистанцимнай Зүүн Сибириин түмэр замай управлениин коллективүүд сооһоо эгээл эрхимүүдэй нэгэн юм. Управлениин дамжуулгын Улаан туг хэтын хадагалжада үгтэнхэй. Революционно болон ажалай баян ёһо заншалнуудтай коллективтэ ажал, хэрэгүүд урагшатай байха ёһотой. Юрын хүдэлмэришэдэй, хүтэлбэрилэгшэдэйшье ниигэжэ бодомжолхонь зүйтэй.

Түмэр замай монтернууд, дефектоскопистнууд, барилгашад, хүүргэ заһабарилагшад гол хүсэмнай болоно. Харин би дүшөөд жэлдэ эндэ хүдэлжэ зуураа нэн түрүүн электро-гагнуургшанай, мотористын мэргэжэл шудалааб. 1952 онһоо «Струг» түхэлэй, мүн саһа эрилгадаг СМ-2 түхэлэй машинануудые жолоодоноб. Тиимэһээ ганса дистанциингаа бэшэ, мүн бүхы управлениин хүдэлмэридэ хэбээтэй хүм. Ажалнай нүүдэл шэнжэтэй. Имэ машинанууд тон үсөөн ха юм. Дулаанай сагта станци шадархи олон тоото замуудые элдэб шорой шохойһоо, мазудһаа, ашаатай вагонуудһаа адхарһан бусад зүйлһөө «Стругаар» сэбэрлэдэгбди. Хоёр туһалагшадтайб. Оньһон техникые һайса мэдэдэг, заһабарилхадаа шадабаритай П. Д. Смирнов, В. И. Степанов гэгшэд болоно. Манһаа гадна үшөө нэгэ бригадэ хүдэлдэг.

Үбэлдөө саһанай ехээр ороһон участогуудта хүрэдэгбди. Жэшээлхэдэ, Слюдянка, Мурино, Байкальск станцинууд шадар жэл бүри ехээр бордоһолжо, богонихон саг соо хүр саһан тогтошодог. Зима, Петровско завод, Наушки гэһэн маршрудуудай алинданшье хүрэхэ саг гарадаг. Зуун намартаа СМ-2 түхэлэй машинаяа һайса заһабарилха хэрэгтэй. Үгыл һаа, хүйтэнэй үедэ дээрээ ортомоор бшуу.

Үнгэрһэн үбэл саһаар элбэг байгаа. Слюдянка, Черемхово, Эрхүү хүрөөбди. Юрэдөө, поезднуудай һаадгүй ябадалые хангахын түлөө һүни, үдэргүй хүдэлэгдөө даа. Халаанһаа холо үлүүлэн хүдэлөөшье һаа, тумархаха, түлгадахи хүнүүд байгаагүй. Харюусалгаяа дууһан мэдэрнэ бшуу. Нэрлэбэл, Г. И. Катков, М. М. Хмелинский, гэгшэд дээдэ гарай мэргэжэлтэд юм. 96 тонно шэгнүүртэй, электрическэ, пневматическа түхеэрэлгэнүүдтэй, орёо оньһон байгуулгатай техникэ хүдэлгэхэнь тиимэшье амар бэшэ ааб даа. Техникын аюулгүйе сахиха талаар манай машинистнууд уралан нарижуулгын дурадхалнуудые оруулдаг. Хүдэлжэ байһан машина зогсоохын түлөө нэмэлтэ түхеэрэлгэ «Стругтаа» нёдондо хабсаран хээ һэм.

1952 онһоо партиин гэшүүнби. Манай 10-дахи дистанцида 37 коммунист тоологдоно. Байгал шадар түмэр зам хүгжөөлгэдэ габьяатай ветеранууд П. П. Амельянчик, Ленинэй хоёр ордентэ Я. И. Курнос болон бусадшье анхан хүдэлһэн ажалшэ коллективүүдтэ айлшалан ерэдэг, 20-дохи, 30-дахи онуудта Мысовая станцида ямар хүдэлмэриин ябуулагдадаг байһан тухай хөөрэжэ үгэдэг. Энэмнай бодото түүхэ ха юм. Энэ түүхые мүнөө үедэ үргэлжэлүүлэгшэд — эрхим түрүү хүдэлмэришэд сооһоо мастер Д. Ф. Козулиниие, монтер В. И. Макаровае, бригадир М. С. Соболевые, үг залгамжалуулан түмэр замда хүдэлжэ байһан гурбан аха дүүнэр Кондрёкинүүдые, оператор А. Г. Быковые нэрлэлтэй. Эдэнэр ондо ондоо мэргэжэлнүүдтэйшье һаа, нэгэл үг зорилготой. Арадай ажахыда хэрэгтэй ашаа, пассажирнуудые зөөжэ ябаһан поезднуудые замдань һаатуулхагүй, түмэр замаа техническэ бүхы эрилтэнүүдтэ хүрэмэ байлгаха гээшэ путейцүүдэй бодото зорилгонь ха юм. Энэ хэрэгтэ манай машинистнүүдэй бишыханшье һаа хубита оруулагдана бшуу.

—Нэгэ талаараа таанар амар ажалтай хат даа. Саһанай ороогүй һаа, гараа хабсараа губта даа — гэжэ хүдэлмэриимнай мэдэхэгүй нэгэн асуугаа бэлэй.

—Үгы ааб даа. Рельснүүдэй һэлгэгдэһэнэй удаа хуушануудыень суглуулжа, рельснүүдые гагнадаг поездо тушаадагбди. Нүүдэл электросетьнүүдые заһабаридагбди. Бусадшье хамһабариин ажал мундахагүй, — гээ һэм.

Материальна, моральна урмашуулгада манай коллективэй хүтэлбэрилэгшэд онсо анхарал хандуулдаг. Нэгэ үйлэдбэридөө олон жэлдэ хүдэлһэнэй түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй грамотаар, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо» гэһэн медаляар шагнагдаһан байнаб.

Зорилгонууднай ехэ. Оньһон техникээ зүбөөр ашаглаха, электрын элшэ хүсэ алмаха, дүршэл шадабаряа залуушуулда дамжуулха гэхэ мэтэшэлэн. Гадна бидэнэр, түмэр замшад гансал үйлэдбэриингөө даалгабаринуудые хараадаа абаад байха бэшэ, харин оршон тойронхи байгаали тухай бодомжолхо зэргэтэйбди. Хажуудамнай Байгал... Тээ саагуур Мысовка, Осиновка, Снежная, Мишиха, Преемная гол горхонууд тунгалаг уһаяа мэлмэрүүлнэ. Тиимэһээ предприятидамнай байгаали хамгаалгын ниитын совет байгуулагдахаар хараалагдана.

Мысовая станциин узелэй угай алдараар урмашан, амжалтануудаа арьбадхахын, түрүү нэрэ зэргэеэ алдахагүйн түлөө оролдохобди.

В. ПЕЖЕМСКИЙ,
түмэр замай 10-дахи дистанциин машинист.

Рельс хабсаргадаг 32-лохи поездын мастер В. В. Цаij хүдэлмэришэн А. Н. Сарасовтай хөөрэлдэжэ байна.

ТУГНАЙ—НАЙДАМТАЙ ГАРТА

Оройдоол 200-гаад модон гэртэй урданай Мысовск дурсан һанахада жэгтэй. Аралжаа наймаашадай алаабхинууд, һүмэ, политическэ сүлэлгэдэ байгшадай түрмэ һууринай гол «гоёолтонь» бэлэй. Саагуурнь—хооһон намаглиг тала. Харин мүнөө үндэр байшангуудтай үйлсэ, гудамжануудынай Хамар Дабаанай шэлэнүүдтэ тулаа.

Шэнэ сагай амисхаал нютагаймнай шарайе һэргээн хубилгаа бэлэй. 1924 ондо комсомолдо абтаа һэм. Түмэр замшадай дунда түрүү үзэл бодолтойшуул илангаяа олон байгаа. Тэдэнэй хүсэндэ түшэглэн 1936 ондо эгээл түрүүшын барилгануудые эхилээ бэлэйбди. Нарайлалгын байшан, хүүгэдэй ясли, удаань һургуули бодхоогообди. Барилгын материал, хадааһан дуталдаха... Гэбэшье хүдэлмэришэн хүдэр гарнууднай ямаршье ордон барихаар бэлэн байгаа. Николай Рябчиков, Прокопий Махнев, Зоя Черкасова мэтэ хүнүүд бодото түлгуурмнай бэлэй. Удаань асфальтаар үйлсэнүүд хушагдаа, гэрэлтүүлэгдээ, соёл гэгээрэлэй шэнэ гуламтанууд нээгдээ. В. И. Ленинэй һурагша, үнэн сэхэ революционер И. В. Бабушкинай дурасхаал мүнхэлэгдөө. Эдэ бүгэдэдэ арадай депутадуудай Бабушкинай городской Совэдэй түрүүлэгшэ байһан В. Л. Щаповай үүсхэл оролдолго ехэ юм.

Түмэр замай хүгжэлтэ абаад хараял даа. Гүйсэд электрижүүлгэ хэгдээ. Станци шадархи түмэр зам утадхагдаа, хайр шулуун дээрэ табигдаа. Станциин шэнэ байшан оньһон автомат түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай.

Бидэ хорёод онуудай комсомолшууд, гушаад онуудай коммунистнууд партиин эльгээһэн бүхы участогуудта хүдэлжэ гараабди. Хэды сог залитай һэм, нүхэдни Василий Черемисин, Михаил Ершов, Леонид Шаснин, Зина Карнакова болон бусад... Манай үргэһэн тугые мүнөөнэй залуушуул найдамтайгаар халан абаа. Залуу үетэн, Эхэ орон — танай түрэһэн нютаг мүн. Хизаар ороноо шэнжэлэгты, хүгжэлтэдэнь хүсэ шадалаа зорюулагты!

П. БЕЛОБОРОДОВ,
1931 онһоо КПСС-эй гэшүүн.

Пионернүүд хүшөөгэй дэргэдэ.

ДЭМБЭРЭЛТЭЙ ҮГЭНҮҮД

Шэнэ ёһо заншалнууд ажабайдалыемнай шэмэглэдэг, общественн хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлдэг бшуу. Манай Бабушкин хотын комсомолшууд, залуушуул энэ асуудалаар соёлой байшанда диспут-хөөрэлдөө һая үнгэргөө. Һонирхолтой, анхармаар дурадхалнууд ороо бэлэй. Городой ЗАГС-ын таһагые даадаг туяа өөрынгөө хүдэлмэриин талаар хэдэн юумэ хөөрэһэйб гэжэ һанагдаа юм.

Һая түрэһэн хүниие бүридэлдэ абалгын баяр ёһололые өөрсэ шэнжэтэйгээр үнгэргэдэгбди. Үнгэтэ зурагууд, үргэмэл сэсэгүүд, бусадшье гоёолто ЗАГС-ымнай таһалгые шэмэглэдэг. Урданай ород заншалай зарим гуримууд сахигдадаг. Түрэлхидэй хүдэлдэг предприяти болон эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд завтагүй ерэдэг. Жэшээлхэдэ, Барынинтанай бүлын бишыхан Жениие бүридэлдэ абалгын үедэ районно военкомадһаа, хүүгэдэй комбинадһаа хүнүүд ерээ һэн. Эдэ коллективүүдтэ Барынинтан хүдэлдэг юм. Эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүд ниитын хэрэгүүдтэ эдэбхитэйнүүд. Соведэй түрүүлэгшэ Ольга Григорьевна Колесова, Ольга Николаевна Васильева гэгшэд энэ үдэр түрэлхидые, суглараагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалжа, бэлэгүүдые барюулаа бэлэй. Хүгжэмэй һургуулиин һурагшад шэнэ хүнэй мүндэлһэн дэмбэрэлтэй ушарые магтаһан шүлэг, дуунуудые хангинуулаа һэн.

Манай город—түхэтэ город. Тиимэһээл түрэ хуримуудай болоходо, залуу хоёр, мүн айлшад, И. В. Бабушкинай дурасхаалда түбэй сквертэ бодхооһон хүшөөдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда баатарай үхэлөөр унаһан сэрэгшэдэй хүшөөдэ баглаа сэсэгүүдые табидаг.

Түмэр замшаднай ёһотойл үүсхэлшэд юм. Залуушуулайнгаа ажабайдалда онсо анхаралаа хандуулдаг. Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар 3 шэнэ бүлэ мүндэлөө һэн. Эрхүүгэй худалдаа наймаанай техникумэй һурагшад Виктор Долгов Валентина Кузнецова хоёрой, Улаан-Үдын авиазаводто инженерээр хүдэлдэг Женя Борисов Эрхүүгэй арадай ажахын институдай студентка Галина Лукьянова хоёрой, түмэр замай узелай комсомолой организациин секретарь Александр Селецкий Татьяна Горева хоёрой хуби заяагаа ниилүүлһэн үдэр нютагай үндэр наһатайшуул, партиин, дайнай ветеранууд олоор суглараа. Газаа бүрхэг үдэр байбашье, ЗАГС-ын таһалга соо нара ороһондол сэлмэг арюун байдал тогтоо һэн.

Арадай депутадуудай горсоведэй депутат О. Л. Якимова болон бусадшье депутадуудай, ЗАГС-ын хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр алтан түрэнүүдые үнгэргэлгэ заншалта болонхой. Жэшээлхэдэ, 1931 онһоо КПСС-эй гэшүүн, локомотивна деподо наһаараа хүдэлһэн Федор Сергеевич Юдинэй Елизавета Дмитриеватай нэгэдэһээрнь эгсэ табин жэл үнгэрөө юм. Горсоведэй депутат А. С. Бабина гэрлэһэн тухай шэнэ үнэмшэлгэ барюулжа, Юдинтэн карюудань ЗАГС-ын алтан түрэнүүдэй дэбтэр соо гараа табяа һэн.

Үнэн сэдьхэлэй үреэл үгэнүүд дэмбэрэлтэй һайхан нүлөөтэй бшуу.

Л. ГАВРИЛКИНА,
Бабушкинай городской ЗАГС-ын таһагые даагша.

ОЁДОЛШОДНАЙ ОРОЛДОСОТОЙ

«Эрхим залуу оёдолшон», «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ», «Улаан субботын хатан» гэһэн конкурснуудые үнгэргэлгэ предприятидамнай заншалта болонхой. Энэшье ойлгосотой.

Юуб гэхэдэ, һаял техническэ мэргэжэлэй училищинуудые дүүргэһэн басагад манда хүдэлхөөр ородог. Байра байдалаар хангагдадаг. Ажалай дүршэл олоходонь үнинэй оёдолшод туһалдаг юм. 1975 ондо филиалдамнай һурган хүмүүжүүлэгшэдэй совет байгуулагдаа һэн. Һайнаар, зохёохы ёһоор хүдэлдэг энэ соведые техническэ шалгалтын таһагай контролер П. Я. Козулина хүтэлбэрилөө. Г. Л. Зыкова, А. Г. Неволина гэгшэд 1982 оной эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэд болон тодоронхой. 17 наһатайхан басагадые шэлэһэн мэргэжэлээрнь һонирхуулаагүй һаа, хубиинь ажабайдалда анхаржа байгаагүй һаа, түрүүшын үдэрһөө урмаа хухархадаа болохо бшуу. Илангаяа үйлэдбэриимнай шэглэлые хараада абаа һаа, бүри бэрхэтэйгээр һанагдаха. Ушарынь, хүнгэн хубсаһа бэшэ, харин хүбэнтэй хүүртигүүдые оёно бшуубди. Һара бүридэ 7, заримдаа 8 мянган хүүртиг оёжо, республикын худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта оруулхадаа, 400-еынь БАМ-ай барилгашадай захилаар эльгээнэбди. Жэлэй туршада 97 мянган хүүртиг оёхо гэһэн гүрэнэй даабаритайбди. Абаһан түсэб, уялгануудаа жэншэдгүй дүүргэнэбди. Гэбэшье үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн хүсэлнай үшөөл бэелнэгүй. Кадрнууд дуталдана. Хүнгэн хубсаһа оёдог һаамнай, энээн тушаа һанаа зоболтогүй бэлэй.

Эрхимүүдые нэрлэе. Байгша оной октябрь һарын тоосоогоор хүдэлжэ байһан Р. Ф. Шайхутдинова, Г. Л. Зыкова, П. Ф. Хатина гэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые болзорһоо уридлан дүүргэхээр зориглонхой. ОТК-гай контролер А. Г. Неволина тухай һайшаалай үгэнүүдые хэлэмээр. 11 үхибүүтэй бүлэдэ үдэһэн энэ хүмнай бүри багаһаа оёдолдо уран нарин шадабаритай гэжэ элирһэн юм. КПСС-эй гэшүүн, коммунис ажалай ударник Т. Н. Кутилова хубиин шанарай тэмдэгтэйгээр хүдэлдэг. Халаан бүриингөө даабариие 130—140 процент дүүргэжэ амжадаг. Хүүртигэй хамсынуудые хүбэнтэй нягталан шэрэхэдээ тон бэрхэ, онсо өөрын шадабаритай болонхой. Нүхэр Кутилова агитатор, ханын һонинoй редактор юм. Гэхэтэй хамта, 5-дахи разрядай оёдолшон В. А. Абакумова хүбэн дэбдихэ, шэрэжэ оёхо, хамсы һуулгаха гэһэн хүдэлмэринүүдые нэгэ [...] һайн шанартайгаар хэдэг, [...] лаанай туршада 140—160 [...] сы һуулгажа үрдидэг.

Ухаалан зохёолгодо, үйлэдбэри нарижуулгада хубитаяа оруулдаг механигууд Г. И. Гуров, А. С. Гордейчук, В. М. [...] биков гэгшэд оёдолой [...] нануудые саг болзортонь [...] ническэ талаар хангадаг, [...] дэрхэ, һандархыень һэргылхэ хэмжээнүүдые абадаг.

Сүлөө сагтаа гэр бүлээрээ дээрээ суглардагбди, [...] дуунай, «Үнэн сэдьхэлһээ [...] һэн үдэшэнүүдые үнгэргэдэгбди. Иигэжэ хүн бүхэн [...] нал бодолоороо коллективтээ ниилэжэ, гүн сэдьхэлһээ урмашан хүдэлхөөр зорилго бшуу.

О. ЯКИМОВА,
оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй филиалай директор.

Засагай дээдын зургаануудта

ХУДАЛДАА НАЙМААЕ ЭРИД ҺАЙЖАРУУЛХА

...адай АССР-эй Ми-...нуудэй Соведэй ээл-... заседани дээрэ «Рес-...ын хүн зониие худал-...ймаагаар хангалтые саа-...ь һайжаруулха талаар ...дай АССР-эй Худал-...наймаанай министерст-...ябуулдаг хүдэлмэри ту-...асуудал зүбшэн хэл-...

...истрнүүдэй Совет ...ликын худалдаа най-... министр Ю. М. Би-... элидхэлые шагнаад, ... болон правительствын ...нуудые дэслүүлэн, ... ба кооперативна ху-... наймаанай организа-... хүн зониие хангалга-...үү онол аргануудые ба дүй дүршэлые нэбтэрүүлнэ, тэдэ организацинуудые олошоруулха талаар хэмжээнүүдые абана гэжэ тэмдэглэбэ. Наймаалагшадай хүдэлмэриие оньһожоруулха, тэдэнэй ажалайнь эрхэ байдалые һайжаруулха талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ.

Гэхэтэй хамта, хүн зониие худалдаа наймаанай талаар хангалгада горитой дутагдалнууд бии гээд Министрнүүдэн Совет тэмдэглэбэ. Эдэ дутагдалнуудһаа уламжалан, гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай организацинууд байгша оной 5 һарын түсэб дүүргэбэгүй.

Республикын предприятинуудта — авиазаводто, Кировэй нэрэмжэтэ заводто, гадар трикотаж хубсаһанай фабрикада, Ой модоной ажахын министерствын, эдеэ хсолой болон нютагай промышленностиин предприятинуудта үйлэдбэрилэгдэһэн үргэн хэрэглэлэй эд бараа багаар худалдаһан дээрэһээ түсэб дүүргэгдээгүй гэжэ заагдаба.

«Росторгодежда», «Росхозторг», «Роскультторг» болон бусад баазанууд складуудай байрануудай үсөөн дээрэһээ горитой бэрхэшээлнүүдтэй ушарна.

Худалдаа наймаанай министерство городууд ба хүдөө нютагуудта шэнэ магазинууд, столовонууд, кафе, холодильнигууд, овощ хадагалдаг складуудые үсөөнөөр барина. Арадай депутадуудай городской Совет, мүн сельскэ болон сомоной, поселково Соведүүд худалдаа наймаанай организацинуудта анхаралаа багаар хандуулна.

Городуудай шэнэ микрорайонуудта худалдаа наймаанай предприятинууд үсөөнөөр баригдана.

Худалдаа наймаанай предприятинуудай материальна үндэһэ һууриие бэхижүүлхэ, хүн зониие хангалгада түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ, хангалгын шанар һайжаруулха, республикын промышленна предприятинуудай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалгын хойноһоо хиналта тогтоохо талаар хэмжээнүүдые абахыень Министрнүүдэй Совет Худалдаа наймаанай министерствые уялгалба.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа ехээр үйлэдбэрилхэ зорилго республикын хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай урда табигдаа.

Арадай депутадуудай городской болон районно Соведүүд худалдаа наймаанай объектнүүдые барилгын, худалдаа наймаанай организацинуудай түсэб дүүргэлтын хойноһоо хиналта, шалгалтаяа үргэдхэхэ ёһотой гэжэ түс заседани дээрэ заагдаба.

МҮНӨӨДЭР—ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

Оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ оёдолой цех предприятиингаа эгээл томо участок болодог. Эндэ 60 гаран хүн хүдэлдэг юм. Түс цехэй коллектив байгша оной хахад жэлэй түсэбые майн 27-до дүүргэһэнээ мэдүүлээ һэн. Июлиин нэгэн болотор түсэбһөө гадуур мянган кадар хубсаһа оёхо зорилготой.

Эндэ ахалагша мастер, Буряадай АССР-эй габьята мастер Федосья Денисовна Ласточкина 28 жэлдэ нэгэл газартаа хүдэлнэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг халаан СССР-эй 60 жэлэй нэрэмжэтэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн намтартай.

Оёдолнод Света Базарова, Елена Убушеева, Нэля Намханова, Наталья Манзырева, контролернууд Ольга Федотова, Августа Красовская, Людмила Хромченко гэгшэд халаанайнгаа нормо 120 процент дүүргэнэ.

—Минии хүтэлбэрилдэг халаанда арбаад яһатан эбтэй эетэй хүдэлдэг. Бидэнэр түсэбөө һара бүри үлүүлэн дүүргэдэгбди. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойн баярые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа байнабди,—гээд Федосья Денисовна Ласточкина манда хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Оёдолой цех. 2. Мастернууд Федосья Ласточкина (баруун гарһаа), Галина Николаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ 60 ЖЭЛ

ТЭМСЭЛ СООГУУР ХАТУУЖАА

...милициин хүгжэлтэ ...гша В. И. Ленинэй нэ-...ягта холбоотой юм. Октябриин революциин ...һоо урид милициин ...анар ба гол зорилгые ...ээ хүдэлмэринүүд до-...одорхойлһон байдаг. ...ир Ильич «Пролетар-...милици тухай» гэһэн ста-...тьяроо революциин ... журам зэршам сахи-...а арадай милици бай-... шухала гэжэ заалһан ...

... оной октябриин 28-да ...правительство, В. И. ...й дурадхалаар «Хү-...шэнэй милици тухай» ...тусхай тогтоол баталан ... юм. Тиигэжэ револю-... гурим заршам сахи-...лготой хүдэлмэришэч ...шанай милициин үн-...үри байгуулагдаа һэн. ... Комиссариадай тог-...үндэһөөр, ниитын ...гиин хамгаалха орга-... байгуулха гол ёһо ...я баталагдажа, совет ...е эмхидхэлгэдэ хүн ...үргэнөөр хабаадуулха, ... ажал ябуулгые пар-...организациин зүгһөө ...хүтэлбэрилхэ хэрэгые ...э тухай хэлэгдэһэн

...иин хүдэлмэрилэгшэд ...засагай түрүүшын жэл-... болоһон ангиин хатуу ... үедэ революциин ...нуудые арьбадхахын ...революцида эсэргүү хү-... тэмсэхын түлөө ай-...эй хэшээл оролдолго ... юм. Совет милици ... социалис общесгвын ...й аша туһые хамгаа-...саа. Коммунис парти ...совет правительство ...е бэхижүүлхэ, бүхы ...илэгшэдыень арадай ...онно дайшалхы ба ...үг заншалда үнэн сэ-...ужүүлхэ талаар саг ... анхаралаа хан-... байгаа, байнашье, бай-...

...н XXVI съезд дээрэ ... КПСС-эй Центральна ...эй тоосоото элидхэл ...циалис хуули ба жу-...шам бэхижүүлхэ хэ-...ндэй, юстициин, про-...ын, совет милициин ... харюусалга тон ... сэхэ заагдаһан бай-... харюусалгата зорил-...гэй түрэтэйгөөр бэе-... тула бүхы юумэн ...эгдэнэ. Һүүлэй жэл-... милицидэ алба хэхэсэ ... түгэс али бүхы та-...дхэлтэй хүнүүд олос-... Партийна, совет ор-... олониитын органи-... зууршалгаар ми-...эльгээгдэһэн хүнүүд ...одойнгоо дүй дүршэ-...алан абаха зуураа, һайн ...үг заншалыень дам ... хүгжөөнэ. Комму-...ство байгуулжа бай-...анэй түүхэтэ үедэ со-...ициин хүгжэлтын түү-...шэ гэзшэ нилээд ехэ ...хартай.

... милициин органуу-...жэлтэ тухай асуудал ...ческэшье, практичес-...талаараа һонирхолтой

...1919 онуудта РСФСР-...одын хэрэгүүдэй ара-...миссар байһан Г. И. ...ий дурсалганууд соо-... бэшээ һэн: «Ма-... дотор революцион-... гурим тогтоохын тү-...лэһэн олон мянган ...нүүд ба эгээн хүшэр ...та хүдэлмэришэд ба ...та үнэн сэхээр алба ... милициин баатарнууд ...үү үетэндэ хөөрэхэ ... байгаа». Гэхэтэй хам-... түүхын наукада милициин органуудай, тэрэ тоодо Буряадай АССР-тэ милициин органуудай байгуулагдаһан тухай асуудалда зорюулагдаһан тусхай шэнжэлгэнүүд үгы юм.

Энэ шухала асуудалай зарим талань Буряадай түүхэшэдэй хүдэлмэринүүд дотор тон хүрянгыгаар херуулагдаһан байдаг.

«КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр социалис хуули ба журам заршам бэхижүүлхэ талаар Буряадай АССР-эй партийна организацинуудай бэелүүлдэг ажал ябуулга тухай» гэһэн И. С. Прозовой диссертаци дотор милициин органуудай хүдэлмэри тухай яһала тодорхойгоор хэлэгдэнэ. Буряадай АССР-эй прокурор Б. Ц. Цыденжаповай, республикын дотоодын хэрэгүүдэй министр Н. В. Бутухановай бэшэһэн брошюра болон статьянууд дотор социалис хуули бэхижүүлхэ хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй, олониитын дүүргэдэг үүргэ тухай хэлэгдэнхэй байдаг. Гэбэшье милициин үдэр бүриин хүдэлмэри тухай тодорхой мэдээнүүд үгы шахуу юм.

Республикымнай хүдэлмэришэн ба таряашанай милициин органууд өөрөө эрхэ байдалда ажал хүдэлмэрөө эхилһэн түүхэтэй.

РСДРП(б)-гэй Верхнеудинскын комитедэй шиидхэбэреэр 1917 оной октябрьда журам заршам сахиха хүдэлмэришэдэй дружина бии болгогдоод, удаань 1918 оной мартда хубилгагдажа, түмэр замай милици гэжэ нэрлэгдэһэн юм. Тэрэнэй хүдэлмэриие үнинэй түмэр замшан, дулэтэ революционер, 1905 онһоо хойшо большевигүүдэй партиин гэшүүн Николай Иванович Цивилев толгойлһон байна. Граждан дайнай үеэр нүхэр Цивилев Семеновой бандидуудта баригдажа, тамалуулан зобоолгоһон байха юм.

Верхнеудинскые сагаантанһаа сүлөөлэгдэһэнэй удаа, 1920 оной мартда ДВР-гэй арадай милици байгуулагдаа һэн. Тиихэдэ уездно-городской милициие А. Г. Гуроев хүтэлбэрилөө. Тэрэ милициин бүридэлдэ таһагай дүрбэн начальнигһаа гадна, 30 гаран милиционер ородог һэн. Гол түлэб нютагай, партизан отрядуудта ябаһан хүнүүд милицидэ ажаллахаар абтадаг байгаа.

1921 оной ноябриин 19-дэ Алас Дурнын Республикын (ДВР) милициин Буряад-Монголой областной управлени Верхнеудинскда байгуулагдаба. Алайрай аймагай милициин начальник байһан Ф. И. Павлов тэрэ управлениин начальнигаар томилогдоо һэн.

Буряад-Монголой Автономито Совет социалис республикын бии болоһонтой дашарамдуулагдан, 1923 оной ноябриин 7-до БМАССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй арадай комиссариат эмхидхэгдэжэ, ажал ябуулгаяа эхилээ.

БМАССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй арадай комиссариат Совет засагай органуудые бэхижүүлхэ зорилгоор бүхы хэшээл оролдолгоёо гаргадаг байгаа. Совет засагта эсэргүү ябуулгануудтай, гэмтэ ябадалнуудтай эрид шууд тэмсэхэһээ гадна, социалис хуули наринаар сахиха хэрэгые хинан шалгадаг һэн. Республикын НКВД-гэй бүридүүлэгдэжэ, хүсэндөө хүсэд хүрэтэрнь эмхидхэлэй-административна, уголовно мүрдэлгын управленинүүд бии болгогдоһон түүхэтэй.

1923 оной октябриин 16-да Буряад-Монголой АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй арадай комиссараар 1917 онһоо РКП(б)-гэй гэшүүн, Эрхүүгэй Губчекагай түрүүлэгшэ байһан М. Д. Берман томилогдоһон байна.

Тиихэдэ 1923 оной сентябриин 13-да БМАССР-эй НКВД-гэй таһаршагүй нэгэ хубинь боложо, милициин управлени эмхидхэгдэһэн юм. 76 хүнһөө бүридэһэн НКВД-гэй БМАССР-эй ревкомой заседани дээрэ баталагдаа һэн. Милициин управлениин начальнигаар А. И. Загородный томилогдобо. Аймагуудай милициин 8 управлени, Верхнеудинскын уездно-городской милици тэрэнэй мэдэлдэ оруулагдаа һэн.

Буряадай милици оронойНКВД-гэй милициин Главна управленидэ мэдэлтэйшье һаа, нютагай засагай органуудтай нягта холбоотойгоор бүхы хүдэлмэреэ ябуулдаг байгаа. Ушар иимэһээ милициин органууд нютагай эрхэ байдалые, онсо шэнжые хараадаа абан, бүхы хүдэлмэреэ эрхилдэг һэн. Гэхэтэй хамта, милицидэ дүй дүршэлөөр бага, политическэ талаараа бэлэдхэлгүй хүнүүдшье дайралдадаг һааб даа. Зүгөөр эдэ бүхы бэрхэшээлнүүдээ дабажа, милициин хүдэлмэрилэгшэд урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг байһан гээд мүнөө онсолхо хэрэгтэй.

Республикын партийна организаци милициин аппарадые бэхижүүлхэ талаар саг үргэлжэ оролдолго гаргадаг байһан гээшэ. Милициин хүдэлмэрилэгшэдэй эрдэм мэдэсые, мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, партиин гэшүүдые тэндэ олошоруулха зорилготой хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ, тэдэнэй дунда партийно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдадаг байгаа юм.

Буряадай ревком 1923 оной ноябрь һараһаа эхилжэ, милициин хүдэлмэриие шефтээ абаа бэлэй. Бурревкомой түрүүлэгшэ М. Н. Ербанов революциин үедэ милициин хэһэн хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнээд, шеф болоһонойнгоо тэмдэг болгон Улаан туг барюулаа һэн. Милициин начальник А. И. Загородный энэ тугыень абахадаа: «Республикын милици хүдэлмэришэд болон таряашадай аша туһын хэрэгые нарин нягтаар хамгаалан, революциин дайсадтай хайра гамгүйгөөр тэмсэхэ», — гэжэ мэдүүлээ бэлэй.

Манай Буряад орондо хорёод оной үеэр нюдарган баяшуул харата ябуулгаяа үргэдхэһэн юм. Тиигэжэ Түнхэндэ, Бэшүүртэ, Троицкосевскада (Хяагта) этэгээдүүд нюуса эмхинүүдые байгуулаад, Совет засагта эсэргүүгээр буһалгаалха зорилготой һэн. Жэшээлхэдэ, 1921 оной майн эхеэр Түнхэнэй райондо тиимэ нэгэ нюуса үгэсөөн элирүүлэгдээ бэлэй. Эрхүүгэй ба Забайкалиин сагаантанай эмхинүүдтэй, Монголой хилэ дээрэ шууяа гаргадаг Шубинай бандатай холбоотой нютагай нюдарган баяшуул, Совет засагые үзэн ядадаг хасагууд буһалгаа хэхээ бэлдэжэ байгаа бшуу. Тэрэ буһалгаае бэлдэлсэһэн 80 хүн баригдажа тушаагдаа һэн.

Бэшүүрэй районой шэмээшэг нюдарган баяшуул 1921 оной январьда Манжуурта байдаг Японой консултой холбоо байгуулжа, мүнгөөр ба буу зэбсэгээр туһаламжа абаха һанаатай байгаа. Тэрэшье һэдэлгэнь милициин хабаадалгатайгаар буруу һүргэгдөө бэлэй.

Буряадай баруун районуудта, мүн Эрхүүгэй губерниин дэбисхэр дээрэ шэбээлһэн Донской, Чернов, Сенотрусов, Амагаев, Кочкин, Шалопугин, Охотин болон бусадай бандануудСовет засагай органуудай ябуулдаг хүдэлмэриие таһалдуулха зорилготойгоор нютагай коммунистнууд, эдэбхитэдые аладаг, хюдвдаг болобо. Жэшээлхэдэ, 1921 оной февральда Боохоной аймагай Тараса нютагта Буряадай партизан отрядай түрүүшын командир П. С. Балтахинов алуулһан юм. Тэрэшэлэн Балганска уездын Үлеэ нютагай партийна ячейкын 5 гэшүүд волостной гүйсэдкомой байшан соо галдуулаа бэлэй.

Буряадай зүүн районуудта революцида эсэргүү этэгээдүүд тон ондоо, өөрсэ янзын — шажанай номнол, үндэһэ яһанай илгаае баримталһан шэнжэтэй буһалгаа бэлдээ һэн. Жэшээлхэдэ, Хоринерайоной Хэжэнгэ нютагта Балгадай хүдэлөөн гэжэ нэрэтэй үймөөн болоһон байна. Бүри 1919 ондо һүжэрһэн тэрэ хүдэлөөн шажантанай тусхай гүрэниие — Балгад хушууе бии болгохо гэжэ хараалһан юм. Тэндэ ламанар хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэдэг байһан гээшэ.

Эдэ дурсагдаһан жэшээнүүд, манай Буряадай газар дайда дээрэ Совет засагта эсэргүү харата балмад хүдэлөөнэй үргэнөөр дэлгэрһые гэршэлнэ бшуу. Тиигэжэ нютаг бүхэндэ Совет засагые бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн һаад ушаруулагдадаг, ажалша арад зоной ажана номгон байдалда хохидол үзүүлэгдэдэг байһаниинь эли болоно.

Хүдэлмэришэн - таряашадай милициин органууд түс бандануудые, Совет засагта эсэргүү харата этэгээдүүдые усадхаха талаар түрүүшын ээлжээнэй зорилго урдаа табяа һэн. Тиин эбсэшэгүй ангиин тэмсэл ябуулхадаа, милици үргэн олониитэдэ түшэглэдэг байгаа. Нэн түрүүн коммунистнууд болон комсомолшууд милицидэ аргагүй ехэ туһа хүргэдэг бэлэй.

Милициин хүдэлмэрилэгшэд тэрэ үедэ социалис зөөри хулгайлха ябадалтай, эдилгэ абагшадтай, айлнуудые тоногшодтой, хулиган, мүн гэмтэ ябадал гаргагшадтай эсэхэ сусахые мэдэнгүй тэмсэдэг байгаа.

Тэдэнэр нюдарган баяшуулые хиналтадаа абаад, талха таряагаар хонжоо наймаа хэгшэдые хайра гамгүй харюусалгада хабаадуулан, социалис хүдөө ажахые хүгжөөлгын шэнэ замда гаргаха хэрэгые хурдадхапан байна.

Революцида эсэргүү этэгээдүүд Совет засагай түлөөлэгшэдтэ ехэ хохидол, һаад ушаруулдаг байгаа. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр лэ Хяагтын районой Ара-Хэрээтын колхозой түрүүлэгшэ, аймагай Соведэй гүйсэдкомой этигэмжэтэ нюур М. Т. Назимовые, багша Мотавкинае зэрлиг муухайгаар алаһан юм.

Совет Буряадай милици ангиин дайсадтай шангаар тэмсэжэ, арад зондоо заха хизааргүй үнэн сэхэ байһанаа гэршэлэн, үзэгдөө харагдаагүй баатаршалга харуулһан түүхэтэй. Тиигэжэ милициин залуу хүдэлмэрилэгшэдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон шухала удхе шанартай дайшалхы болон ажалай һайн һайхан үг заншалай эхи табигдаһан түүхэтэй.

Буряадай милициин анха түрүүн ангиин тэмсэлэй дүлэн соогуур хатуужан бэхижэһэн ушар милициин мүнөө үеын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис журам заршам, хуулиёһые наринаар хамгаалхадань, Эхэ оронойнгоо үмэнэхи өөрынгөө үүргэ, уялгаяа үнэн сэхээр дүүргэлгэдэнь ульгэр жэшээ болодог байһаниинь дамжаггүй.

Г. ХОРИНОЕВ,
Зүүн Сибириин технологическа институдай багша.

НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

Хяагта хотын В. А. Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлэлгын музейдэ «Буряадай АССР-эй 60 жэл» гэһэн номой выставкэ дэлгээгдэбэ.

Энэ выставкэ совет Буряадай республикын байгуулгын болон хүгжэлтын бүхы шатанууд тухай хөөрэнэ. Совет засагай Буряад орондо тогтоһон түрүүшын жэлнүүдтэ хэблэгдэһэн, мүнөө хоморой шухаг болоһон номууд олоной анхаралые ехээр татана. Жэшээлбэл, 1923 ондо Верхнеудинскда хэблэгдэһэн «Буряад-Монголой АССР» гэһэн тоосоонуудай, очеркнуудай суглуулбари гэхэ мэтэ болоно.

Тиихэдэ түрэл республикымнай алдарта хүбүүд, басагад М. Н. Ербанов, Ц. Ц. Ранжуров, П. С. Балтахинов, М. М. Сахьянова болон бусад тухай хөөрэһэн номууд табигдаанхай.

Выставкын нэгэ бүлэг Хяагта хотын түүхэдэ зорюулагданхай. «Мүнөө үеын Буряад орон» гэһэн бүлэгөөр номой выставкэ дүүрэнэ.

С. БОБРОВА.

ШЭНЭ МЭДЭЭН

...ЗОЙ ҺАЙНДЭР

...айн совхозой ажал-...хынгаа байгуулагда-...ын табан жэлэй ойн ... тэмдэглэбэ. Нюта-...ба хүн зон олоороо ..., энээндэ зорюу-...й уран һайханай ...е харабад. Г. Осипо-...сава гэгшэдэй гүй-... дуунууд, П. Туру-...совай хэлэһэн шог ёгто үгэнүүд харагшадта ехэтэ һайшаагдаа.

...ЯКИМОВА,
...иин «Туяана» ...й директор.

ТҮРҮҮ ХҮНДЭ — ШАН

Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обком Боохоной районой «Ленинградский рабочий» колхозой мэдээжэ комбайнер Александр Степанович Оловиниие Хүндэлэлэй грамотаар ба «ИЖ-Юпитер» мотоциклаар шагнаба.

Александр Степанович Оловин 1982 оной ургаса хураалгын халуун хаһада 12320 центнер орооһо таряа сохижо, район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн юм.

10000 ХҮН ОРОЖО ГАРАА

Боохоной районой Олонкын дунда һургуулиин Раевскиин нэрэмжэтэ музейдэ жэл бүри шэнэ-шэнэ экспонадууд нэмэжэ байдаг. Мүнөө тэдэнэйнь тоо 1200 болоо. Автономито округоймнай алишье булан тохойһоо һурагшад, колхознигууд болон хүдэлмэрилэгшэд элдэб һонин юумэнүүдые музейдэ бэлэглэнэ.

Музейдэ орогшодой тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Усольеын, Ангарскын, Оһын болон Эхирэд-Булагадай районуудта ажаһуугшад музейн экспонадуудые ехэ һонирхожо харадаг. Музейдэ орогшодой тоо һая 10000-да хүрэбэ. Монгол, ГДР, Болгари, Польшо болон бусад оронуудһаа ерэһэн делегацинууд түс музейе үзэһэн байна.

С. ЕЛАЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА — ТАСС — АПН

ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

СЕТУБАЛ (Португали). Португалиин ба Чехословакиин коммунистнуудай хани барисаанай олоной хабаадалгатай митинг эндэ болобо. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн В. Биляк тэрээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эб найрамдалай түлөө тэмсэлые эдэбхижүүлхэ шухала гэжэ мэдүүлээ. Эб найрамдалай тала баригшадай уласхоорондын оршон байдалда үндэһэн хубилалтануудые түйлажа шадаха байһандань бидэ найданабди гэжэ тэрэ хэлэбэ. Европо эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи харилсаанай түби болохо ёһотой. Энээнэй тула политическэ үзэл бодолһоо, шажан мүргэлһөө дулдыдангүй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ шухала. «Эб найрамдалай ба манай оронойаюулгүй байдалые лаб хангадаг Советскэ Союзые бидэ, Чехословакиин коммунистнууд, халуунаар дэмжэнэбди, дайнай аюулые усадхалгатай тэмсэлдэ тэрэнэй гаргаһан бүхы хүсэлэл оролдолгонуудые үндэрөөр сэгнэнэбди», — гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Социалис хани нэгэдэлтэ оронууд американ империализмын аюулта түсэбүүдтэ шанга харюу сохилто үгэхөөр бэлэн, сэрэгэй булюу хүсэтэй болохо арга Холбоото Штадуудта олгохогүй байна.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ҮДЭРНҮҮД

ПНОМПЕНЬ. Кампучиин Арадай Республикада үнгэргэгдэхэ «Советскэ Союзай үдэрнүүд Кампучиин олониитын түлөөлэгшэдэй баярай суглаагаар нээгдэбэ. Кампучиин-совет хани барисаан, харилсаа холбоон хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөн бэхижүүлэгдэжэ байна гэжэ суглаанда хабаадагшад тэмдэглээ. Барайгарай полинууд дээрэ хүдэлдэг совет техникэ, Кампучиин арадай ажахын элдэб һалбаринуудта мэргэжэлтэдые бэлдэлгэдэ СССР-эй үзүүлдэг туһаламжа, ... хэрсэлэр элирхэйлэн гэршэлнэ. Советскэ Союз болон аха дүү бусад социалис оронуудай НРК-да үзүүлдэг туһаламжа, дэмжэлгэ хадаа Кампучиин революциин түгэс илалтын, империализмын ба уласхоорондын харгис хүсэнүүдэй харата хараа түсэбүүдые эсэслэн бута сохилгын найдамтай гэршэ жэшээ болоно.

Зүүн-Урда Азиин асуудалнуудые эбэй ёһоор зуршмал... ондохи, байдалые туши зубшэн болгохо талаар шэглүүлэгдэһэн Индохитадай гурбан гүрэнэй тарһаан эб найрамдалта үүсхэлнүүдые, Советскэ Союзай дэмжэжэ байһан ушарынь онсо шухала удха шанартай юм гэжэ суглаанда хабаадагшад тэмдэглээ.

ТЭМСЭЛЭЙ НЕДЕЛИ

ДАККА. Бангладешэй Эб найрамдалай соведэй үүсхэлээр «Ядерна дайнда эсэргүү тэмсэлэй неделиин» программын үндэһөөр эмхидхэгдэһэн дайнда эсэргүү митингнүүд Даккада, Читтагонгдо, оронойбусад хотонуудта болобо. Политическэ партинуудай, ниитын ба студентнэрэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, эрдэмтэд, шажан мүргэлэй ажал ябуулагшад тэдээндэ хабаадаһан байгаа.

Бангладешэй эб найрамдалай тала баригшадай митингнүүд дээрэ хүнүүд үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзай эб найрамдалта гадаадын политикые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүд соо, мүн Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ зүбшэлэлгын комитедэй Прагада болоһон зүблөөн дээрэ найруулагдаһан СССР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүдые үндэрөөр сэгнэбэ. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха эдэ дурадхалнууд мүнөө үеын хойшолуулашагүй шухала асуудалнуудта —эб найрамдалай ба дайн байлдаанай асуудалнуудта тон харюусалгатайгаар хандажа байһан тухайнь элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

ОНК-гай ОНСО ЯАРАЛТАЙ СЕССИ

ДАМАСК. Ниитэ араб арадай конгрессэй онсо яаралтай сесси Сириин ниислэл хотодо нээгдэбэ. Ливанда эсэргүүгээр Израилиин үүдхэһэн зэрлиг муухай ябуулгаһаа, Холбоото штадуудай баалалтаар Ливан-Израилиин хэлсээнэй баталагдаһанһаа уламжалан, араб оронуудай түрүү үзэлтэй олониитын урда табигдаһан зорилгонуудые тэрээндэ хабаадагшад—политическэ партинуудай, профсоюзуудай, залуушуулай ба эхэнэрнүүдэй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд — зүбшэн хэлсэнэ.

Сириин араб социалис дэбжэлтэ гэдэг партиин нютагай хүтэлбэриин генеральна секретариин орлогшо Мухаммед Зухейр Машарика сесси дээрэ үгэ хэлэбэ. Израилиин булимтархы сэрэгүүдые Ливанай газар дайда дээрэһээ бүрин хүсэдөөр, үгэ дуугүйгөөр гаргахын түлөө тэмсэлээ Сириин Араб Республика үргэлжэлүүлхэ юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Дутын Зүүн зүгтэ Тель-Авивай ба Вашингтоной үүдхэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта шанга харюу сохилто үгэхэдэнь, Советскэ Союз болон бусад социалис оронуудай арабуудта үзүүлһэн туһаламжа, дэмжэлгые тэрэ үндэрөөр сэгнэһэн байгаа.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ТАНГАРИГАА ҮГЭБЭ

ЛИССАБОН. Социалис партиие хүтэлбэрилэгшэ Мариу Соареш түрүүтэй Португалиин шэнэ правительство эндэ тангаригаа үгэбэ. Социалис ба социал-демократическэ партинуудай түлөөлэгшэд, мүн дулдыдангүй бэшэ ажал ябуулагшад тэрэнэй бүридэлдэ ороно. СДП-гэй хүтэлбэрилэгшэ Мота Пинту — премьер-министрэй орлогшын, национальна обороной министрэй, социалист Жайме Гама — гадаадын хэрэгүүдэй министрэй, социалист Эдуарду Перейра—дотоодын захиргаанай министрэй, Эрнани Лопеш (партиинабэшэ) финансын министрэй тушаалда ороһон байха юм.

Социалис болон социал-демократическа партинуудай хоорондо хэлсээнэй баталгаһанай ашаар, шэнэ правительство байгуулагдаха аргатай болоо. Тусхайлбал, тэрэ экономикоёо улам хүшэр хүндэ болгохо, предприятинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абалгые болюулха, профсоюзуудай эрхэнүүдые хаһаха, аграрна реформые саашадаа бууруулха хараа шэглэл баримталан бэелүүлхэ байна.

СФРЮ-гэй СКУПЩИНЫН ЗАСЕДАНИ

БЕЛГРАД. СФРЮ-гэй Скупщинын заседани эндэ боложо, оронойсоциально-экономическа хүгжэлтын 1981 оной түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

СФРЮ-гэй Союзна Гүйсэдхэхэ вечэй түрүүлэгшын орлогшо Б. Сребрич элидхэл хэхэдээ, үнгэрһэн үе соо Югославиин правительство экономикоёо тогтууритай болгохо хэмжээнүүдтэ гол анхаралаа хандуулһан байгаа гэжэ тэмдэглээ. Энээнэй ашаар электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, нүүрһэ, руда малтан абалга дээшэлһэн байна.

И. ГАНДИИН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

БЕЛГРАД. Уласхоорондын худалдаа наймаанай-экономическа харилсаае хүгжөөлгэдэ бодото үрэ дүнгүүдые түйлахын түлөө, эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө адли тэгшэ бэшэ харилсаае, колониализмын ба үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын хойшолонгүудые усадхахын түлөө тэмсэхэ шухала гэжэ худалдаа-наймаанай ба хүгжэлтын талаар ООН-ой конференциин (ЮНКТАД) Белградта боложо байһан VI сессидэ хабаадагшад тэмдэглэнэ.

Индиин премьер-министр, бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ Индира Ганди сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, бүхы оронуудай — хүгжэнги ба хүгжэжэ байгаа — дэбжэлтэ газар дэлхэй дээрэхи эб найрамдалһаа гүйсэд дулдыдаха байна гэжэ мэдүүлээ.

Дэлхэйн экономикые хүгжөөхэ талаар шэглүүлэгдэһэн тодорхой хэмжээнүүдэй программые баталан абаха шухала гэжэ Индиин правительствые толгойлогшо хэлэһэн байна. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай гүрэнүүдэй ба правительствануудай толгойлогшонорой Делидэ болоһон VII конференци дээрэ баталагдан абтаһан экономическа декларацидотор энээн тухай хэлэгдэнэ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха шухала гэжэ И. Ганди шууд сэхээр мэдүүлһэн байна.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ТАКСИМОГОЙ ТҮСЭБ БАТАЛАГДАБА

Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ Таксимо поселок урган бодоод, үдэр бүри үргэдэжэ байнхай. Улам саашаа хүгжэжэ, олон тоото ажалшадтай, оньһон хүсэтэ үйлэдбэритэй, онсо һайхан шарайтай хото болохонь ойртоо. Юуб гэхэдэ, эндэ һаяхан Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ерээдүйн Таксимо хотын генеральна түсэб болон түрүүшын ээлжээндэ баригдаха түмэр замшадай микрорайоной барилгын проект зүбшэн хэлсээд, нэгэн һаналтайгаар баталба.

Дурсагдагша түсэбэй проектые Латвиин ССР-эй «Латгипрогорстрой» гэжэ проектнэ институт «Сибгипротрансын» хүтэлбэри, хиналта доро найруулан табиһан байна.

БАМ-ай 747 километртэ оршодог энэ хотодо 1990 он багаар 20 мянган хүн зон ажаһуухаар хараалагдана. Тинхэдэ эндэхи ажалшадай 50 процент тухайнь олон дабхартай, 30 процентнь хоёр дабхар гэрнүүдтэ ажаһууха юм. Мүн өөрын хубиин буусатай нэгэ-нэгэ гэрнүүд олоор баригдаха юм. Гоё һайхан латыш арадай национальна шэнжэ шанартай барилганууд олон байха. Тэрэнэй тоодо түмэр замай болон автомобильна вокзалнууд ороно. Захиргаанай болон соёлой түб баһал өөрсэ шэнжэтэй байхаар түсэблэгдэнэ.

Таксимо хотые барихадаа, баталагдаһан генеральна түсэбые нарин нягтаар баримталхыень Буряадай АССР-эй Госстройе, Баунтын райсоведэй гүйсэдкомые, БАМ-ай барилгын дирекциин Нижнеангарскын бүлэгые республикын Министрнүүдэй Совет уялгалаа.

Манай корр.

ГЭРШЭЛЭЛГЭ ҮГТЭБЭ

Нинтын дэбжэлтые урагшань ябуулдаг нэгэ зүйл болохо ухаалан зохёолгын ба уралан наринжуулгын хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулагдадаг.

Ухаалан зохёолгын талаар СССР-эй Гүрэнэй Комитет Буряадай хүдөө ажахын институдай шэнэ бүтээлдэ (№ 1012811) авторска гэршэлэлгэ һаяхан үгөө. Г. Б. Шагдыров, П. Х. Хараев, Ю. А. Сергеев болон бусад газарай хүрьһэ үрбүүлдэг плугай юрэ бусын зохёолго дурадхаһан байгаа.

Л. АЛЕНКИН.

Республикымнай кукольна театр зохёохы үүсхэл шадабаритай коллектив гэжэ мэдээжэ болонхой.

Театрай коллектив олон районуудаар айлшалжа, эдир харагшадтайгаа уулзалтануудые үнгэргэһэн байха юм. Театрай ахамад режиссёр А. Н. Первушин коллективэйнгээ хүдэлмэрине шадамар бэрхээр хүтэлбэрилнэ. «Һанаамгай Зоригто» гэһэн зүжэг тэрэ амжалтатайгаар найруулан табяа юм. Буряад арадай онтохонуудай үндэһөөр зохёогдоод, ород хэлэн дээрэ табигдаһан энэ зүжэг эдиршүүлые ехэтэ һонирхуулһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: актёрнууд Вероника Каргина, Виктор Шульгин, Светлана Горбова гэгшэд.

Ф. СОРОКИНОЙ фототекст.

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

Бэшүүр һууринай хүүгэдэй «Огонек» гэжэ саадай хүдэлмэрилэгшэд нэгэ үдэрэйнгөө салингые Эб найрамдалай жасада оруулба.

Райпотребсоюзай автобазын начальник А. Ф. Разуваев кварталайнгаа шангые мүн лэ Эб найрамдалай жасада дамжуулба.

Эб найрамдалай жасада мүнгэ зөөри һайн дураараа оруулха ябадал районой колхоз, совхоз болон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

В. БОРИСОВ.

* * *

Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэн һаналаа нэгэдүүлжэ байһанаа мэдүүлэн, Ярууна районой Госкомсельхозтехникэ болон «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүд Эб найрамдалай жасада өөһэдынгөө хубитые оруулаял гэһэн үүсхэл гаргажа, олонине һаяхан уряалаа.

Энэ үүсхэлые дэмжэн, Хоринэй леспромхозой хүдэлмэрилэгшэд 238 түхэриг Эб найрамдалай жасада дамжуулба.

Т. ЖАНЧИПОВ.

З. Т. Кушнарёва хорин жэлэй туршада үйлэдбэриин «Бурятавторемонт» нэгэдэлэй Шэнэ Бэрээнэй медицинскэ пунктые толгойлно. Зинаида Тихоновнатай сугтаа фельдшер Т. И. Муратова санитарка М. С. Федорова хоёр баһал хорин жэлдэ хүдэлжэ байнхай. Энэ эбтэй эетэй багахан коллектив хүдэлмэришэдэй үбшэлжэ, саг зуура ажал хэхэ аргагүй үеые хорооохо гэжэ оролдодог.

Һарадаа нэгэ дахин ажалай эрхэ байдал шалгалгын үдэрые эмхидхэнэ. Цехүүдэй врачнууд болон эдэбхитэй заводой врачебно-инженерна бригадада оронхой. Тэдэнэр хүдэлмэриин эрхэ байдалые шэнжэлнэ, хүдэлмэришэдэй ажалые сахилгын талаар цех бүхэндэ юун хэгдэнэб гэжэ шалгана, акт табина. Шалгалтын дүнгүүдынь тунхаглагдана. Һүүлдэнь, нэгэ һара үнгэроод байхада, акт дотор заагдаһан дутуу дунданууды дахин шалгана.

ЭЛҮҮР ЭНХЫЕ ХАМГААЛАГШАД

Заводой медицинскэ пунктын коллектив ойлгуулламжын болон һэргылэмжын горитой хүдэлмэри ябуулна. Нёдондо үбшэлэгшэдэй тоогой 1,5 процентээр доошолходо, предприятида хэдэн арбаад мянган түхэригэй экономическа ашаг олзо абтаһан байна.

Г. ЕЛИСЕЕВА.

«ЛОТОС» ТООСОБО

«Лотос» гэжэ зүүн зүгэй арадуудай хатарай ансамблиин байгуулагдаһаар хэдэн жэл үнгэржэ байна. Ансамблиин коллектив залуушье һаа, хатарта дуратайшуулай, харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг болонхой. Нёдондо жэл «Лотос» Чехословакида үнгэргэгдэһэн фольклорой уласхоорондын фестивальда амжалтатайгаар хабаадажа, Эхэ оронойнгоо искусствые түлөөлөө һэн.

Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан программая «Лотос» ансамбль һаяхан харуулба. Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай байшан соо үнгэргэгдэһэн тоосоото концертнүүдтэ хүн зон олоороо сугларһан байна.

Ансамблиин солистнууд Г. Галданова М. Батомункуева хоёрой гүйсэдхэһэн канди арадай (Шри Ланка) ёһололой хатараар концерт эхилээ. Олон үнгэтэ туяа гэрэл доро япон, корей, вьетнам хатарнуудые ансамблиин гэшүүд гүйсэдхэбэ. Маргарита Батомункуева Дандар Бадлуев хоёр тугас шубуудай хатарые шадамар бэрхээр харуулжа шадаа. Илангаяа тугас шубуунай гоё һайхан «һүүлээ» хатар дундаа үргэхэдэнь, зал соо альга ташалган аадар бороо шэнгеэр адхаршана. Һулаадуудтай пакистан хатарые ансамблиин солистка Наталия Коногорова хатарба.

Удангүй сценын ара талада пальмануудтай үзэгдэл бии болоодхибо. Энэдхэг арадай гунигтай хүгжэм зэдэлжэ, бүлэг басагад «Сари» гэжэ катхакали арадай хатар гүйсэдхэбэ. Энэ үдэшэ энэдхэг олон хатарнууд харагшадай анхаралда дурадхагдаа. «Шив-зарнан», «Бхарадай аялганууд» гэһэн хатарнууд халуун альга ташалгаар угтагдаа.

Ансамблиин программада олон шэнэ номернууд, тодорхойлбол, хальмаг, корей, энэдхэг, непал хатарнууд найруулан табигдаа. Бүлэгэй гүйсэдхэһэн өөрын онсо маягтай вьетнам арадай (тайнгуен үндэһэ яһатанай) хатар ехэ һонин. «Хонхын бүжиг» гэһэн монгол хатарые Зүүн Сибиириин соёлой институдай 4-дэхи курсын студент Даваагийн Түмэрчулуун шадамар бэрхээр найруулан табяа.

Уян нугархай хатарнуудаараа, гоё һайхан хубсаһаараа үнгэтэ гэрэл шэмэглэлээрээ ансамблиин эбтэй зетэй коллектив бидэниие ехэтэ баясуулба. Концертын программада хазаар моритоной буряад хатар оруулагданхай.

Б. ДАРИЕВА.

БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОНО

Зэдын районой колхоз, совхозуудта ажаһуугшад набшаһата модо, һөөгүүдые тарижа, һуурин тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохын тула ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Петропавловкын сельскэ Советэй гүйсэдкомой зүблөөн дээрэ энэ хүдэлмэри хэр ябуулагдажа байһан тухай хөөрэлдөөн болобо. Мүнөө дээрээ Петропавловкада бүхыдөө 5 мянган гаран залуу модон һуулгагданхай. Хүүгэдэй 2-дохи, 3-дахи яслисадай коллективүүд энэ хүдэлмэридэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадаа гэжэ зүблөөн дээрэ тэмдэглэгдээ. «Межколхозстрой» нэгэдэлэй, пассажирско-транспортна предприятиин, оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын коллективүүд тус тустаа 150 модо һуулгаа.

Петропавловкын үйлсэ гудамжанууд гоё һайхан боложо байнхай. Илангаяа Зиминэй, Лазогой, Свердловэй үйлсэнүүдтэ ажаһуугшад модо таряа.

Мүн лэ Енхор һууринда энэ талаар горитой ажал ябуулагдана. Һууринай түбтэ сквер байгуулагдажа, набшаһата модод болон сэсэгүүд һуулгагдаа.

Оёорто, Алцагта модо болон һөөгүүдые элбэгээр тарижа байна.

О. ДУНАЕВА.

МОДО ТАРИЖА ДҮҮРГЭБЭ

Хэжэнгын районой совхозуудые ойн модоор хангадаг лесхозгалай аюулһаа ойн мододые нарин нягтаар сахихаһаа гадна, нютагайнгаа ажалшадые хүсэдөөр хангадаг. Энэ лесхоз тёос, брус, палааха, штакетник болон гэр байрын бусад зүйлнүүдые бүтээдэг.

Тус ажахын леснигүүд өөһэдынгөө ойн питомнигһоо нарһанай жэжэхэн сагдуулхануудые урдань гал аюулда ороһон ойн соорхойнуудта тариба. Тинхэдэ Загаһатын совхозой Жэбхээһэн гэжэ газарта 50 гектар, мүн «Первомайский» совхозой Хоорхэ тосхонһоо урагшаа Солготодо 70 гектар талмайда нарһанай һэмбэрэг модонуудые тарижа дүүргэбэ. Харин ажахынгаа газар дээрэ уляаһанай болон акацины үрэһэ таринхай.

Модоной тарилгада ойн харуулшан В. Базаржапов, ой модоной ажахын инженер К. Пестерев гэгшэд ханамжатай һайнаар хүдэлжэ гараа.

Ц-Д. БАЗАРСАДУЕВ.

ТАНГАЛАЙ ҮБҺЭН БЭЛЭДХЭГДЭНЭ

Кабанскын болон Прибайкалиин районуудай коопзверопромхозуудай хүдэлмэрилэгшэд тангалай үбһэ суглуулжа эхилбэ. Энэ онсо өөрсэ шанартай үбһэн уласхоорондын дэлгүүр дээрэ үнэ дэрөөр сэгнэгдэдэг юм.

Тангалай үбһые бэлэдхэхэ болзор тон богони юм. Тинмэһээ һуурин тосхондо ажаһуугшад болон дунда һургуулиин һурагшад энэ хүдэлмэридэ хабаадалсана. Энэ хэрэгые урагшатайгаар үнгэргэхын тула бэлэдхэлэй болбосоруулгын пунктнууд ой соо эмхидхэгдэнхэй.

Нёдондо Кабанскын районой коопзверопромхоз гадаадын худалдаа наймаанда 70 тонно тангалай үбһэ эльгээгээ. Байгша ондо нёдондонойхиһоо үшөө ехэ үбһэн бэлэдхэгдэхээр хараалагдана.

Манай корр.

БАГШАНАРАЙ ИНСТИТУДТА

* * *

Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто багшанарай институдта гүрэнэй шалгалтанууд дүүрэжэ байна. Институдай долоон факультедтэ һураһан бүхы мэргэжэлэй 520 багша байгша ондо диплом абаха.

Тэрэшэлэн институдай заочно отделени элдэб шэглэлэй 340 мэргэжэлтэдые һурган гаргаха. Эдэ үдэрнүүдтэ заочно һуралсалай зургаан факультедтэ оролтын шалгалтанууд эхилэнхэй. Багшын дээдэ эрдэмтэй болохо олон тоото дуратайшуул соохоо 325 хүн абтаха ёһотой. Мүнөө багшанарай институдта шалгалтанууд үргэлжэлһөөр.

* * *

Нииислэл Москва хотодо В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Гүрэнэй багшанарай институдта «В. В. Маяковский ба совет поэзи» гэһэн асуудалаар эрдэмэй-методическа Бүхэсоюзна зүблөөн хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Гайхамшагта совет поэдэй түрэһөөр 90 жэлэй ойдо зүблөөн зорюулагдаһан байгаа.

Бүхэсоюзна зүблөөнэй хүдэлмэридэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай кафедрые даагша, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат, доцент А. К. Паликова хабаадаа. Тэрэ зүблөөн дээрэ «В. В. Маяковский ба Совет Буряад ороной поэзи» гэһэн темэтэй элидхэл уншаа. Элидхэлынь литература шэнжэлдэг эрдэмтэдэй анхаралые ехээр татажа, хэблэлдэ барлагдахаар зууршалагдаба.

И. ЗЕЛИКОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июниин 12-һоо 19 хүрэтэр

ХҮНДЭТЭ ТЕЛЕВИЗОР ХАРАГШАД!

Улаан-Үдын телецентрэй шэнэдхэн заһабарилагдаха үедэ Буряадай телевидениин программа июниин 16-һаа 23 болотор харуулагдахагүй. Июниин 20-һоо бэшэ үдэрнүүдтэ Түбэй телевидениин I ба II программа хүдэлхэ.

ВОСКРЕСЕНИ, 12
ХҮНГЭН ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—«Зарядкадаа зогсогты!» 9.55—«Будильник». 10.25—«Советскэ Союзда алба хэнэб». 11.25—Элүүр энхэ байлга. 12.10—«Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга. 12.40—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд».

Улаан-Үдэ. 13.40—Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Залуушуулда найдагдаа».

Москва. 14.10 — «Аяншалагшадай клуб». 15.10—«Пионери». 15.20—«Мүнөөдэр—хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». 15.50—Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй захилаар концерт. 16.35—«Совет газар дээрэ уулзалганууд». 16.50—«Тихон Хренников»—фильм-концерт. Композиторай түрэһөөр 70 жэлэй ойдо. 18.30—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.30—Мультфильмнүүд. 19.50—«Водитель автобуса»—уран һайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи сери). 22.00—«Время» 22.35—Баримтата фильмүүд. 00.45—Шэнэ һонин.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.50—Баримтата фильм.

Москва. 13.40—«Хүгжэмтэ киоск»

Улаан-Үдэ. 14.10—«Знак вечности»—үхибүүдтэ уран һайханай фильм. 15.20—В. Маяковский. Москвагай һурагшад поэдэй шүлэгүүдые уншана. 16.40—Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ. Баримтата фильмүүд. 17.40—Мультфильмнүүд. 18.15—«Эрмитаж» (2-дохи фильм). 18.45—«Жан Кристоф»—олон серитэй уран һайханай фильм. (5-дахи сери). 19.40—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 20.00—«Таанилсагты: хари гүрэнэй цирк». 20.30—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—Эхэнэр санашадай суглуулагдамал командын гэшүүдтэй уулзалга. 22.00—«Время». 22.35—Союзуудай Байшангай Колонно залһаа искусствын уран бэлигтэнэй концерт.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Концерт. 10.40—«Тайна поющего острова»—үхибүүдтэ фильм. 11.40—«Ан амитадай аймагта». 12.45—Шэнэ һонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—Севастополь хотын байгуулагдаһаар 200 жэлэй ойдо. «Трижды рожденный»—баримтата фильм. 16.35—М. Равель. Хүгжэм.

Улаан-Үдэ. 16.55 — «Талын галнууд»—тележурнал (буряадаар). 17.25 — Медведи-соседи»—үхибүүдтэ кукольна фильм. 17.40—Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Байгал» ансамблиин концерт. 18.40—«Байгал»—мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.15—Хүн зониие ажаһуудалай талаар хангаха асуудалнуудаар ажалшадай бэшэгүүдтэй, дурадхалнууд болон гомдолнуудтай Саратовай партийна ба совет органуудай ябуулдаг хүдэлмэриин дүн тухай. 20.15—СССР-эй Гүрэнэй шан олголгодо. «Ленин в Париже»—уран һайханай фильм. 22.00—«Время». 22.35—«Перечитывая Маяковского»—фильм-концерт. 23.40—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 23.55—«Футболой шэнжэлэл».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 13.35—Байгаалиие шэнжэлэлгын почто. 14.05—СССР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиада. Байдарка ба каноэ дээрэ һэлюурдэлгэ. 14.45—«Ород хэлэн». 15.15—«Волны Черного моря»—олон серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 16.25—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.55—Алексей Кольцовой ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд. 17.45—«Шинии һонирходог юумэн». 18.15—«Объектив». 18.45—«Хүхюун нотонууд».

Улаан-Үдэ. 15.15—Буряадай АССР-эй Гостелерадиогой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 19.45—Соносхолнууд. 19.50—«Экономико. Эрдэм ухаан. Бодото байдал» гэһэн циклһээ дамжуулга. 20.2[…]—Үхибүүдтэ мультфильмнүү[…]

Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.1[…]—«Таанад энээниие шадахаа». 22.00—«Время». 22.35—«Активная зона»—уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 23.4[…] Духовой модон инструментнүүд дээрэ гүйсэдхэдэг хүгжэмшэдэй Бүхэроссин 1 конкурсай лауреадуудай концерт.

ВТОРНИК, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Ленин в Париже»—уран һайханай фильм. 11.35—Мультфильм. 11.45—«Аяншалагшадай клуб». 12.45—Шэнэ һонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—«80-яад онуудай коммунистнууд». Баримтата фильмүүд. 16.20—Р. Шуман. «Симфоническа этюдүүд». 17.00—Карл Маркс. «Размышления юноши при выборе профессии».

Улаан-Үдэ. «Байгал»—мэдээсэлэй программа. (буряадаар).

Москва. 18.00— «Залуушуулай адресууд».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Саян»—хүдөөгэй ажалшад тухай дамжуулга. 19.30—«Зүүн Сибирь»—киножурнал. 19.40—Хүгжэм.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо.

Москва. 20.45—Ленинградэй С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Гүрэнэй оперо, баледэй академическэ театрай артистнуудай концерт. Кремлиин съездүүдэй ордондо дамжуулагдаха. 22.00—«Время». 23.35—Концертын үргэлжэлэл. 00.05—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—Орондой телестудинуудай баримтата фильмүүд. 13.50—Мультфильм. 14.10—«Француз хэлэн». 14.40—Горький хотын «Победа» гэжэ Соёлой ордонгой арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 15.10—«Волны Черного моря»—олон серитэй уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 16.20—М. Горький. «Америкэ тухай очеркнууд». 16.55—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.00—«Манай саад ба огород».

Москва. 17.30—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ».

Улаан-Үдэ. 18.00 — Мультфильмнүүд. 18.45—Киноочерк.

Москва. 19.00—«Манай саад».

Улаан-Үдэ. 19.45 — Киноочерк.

Москва. 20.00—Мультфильм. 20.15—Уренгой—Ужгород газ дамжуулха хоолойн барилгын баруун участогай барилга тухай.

Улаан-Үдэ. 20.45—Соносхолнууд.

Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15—Уласхоорондын шэнжэлэл. 22.00—«Время». 22.35—«Активная зона»—уран һайханай фильм. (2-дохи сери). 23.45—«[…]»—телефильм. (Испани).

СРЕДА, 15

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—Мультфильм. 10.05—«Водитель автобуса»—уран һайханай фильм. (1-дэхи ба 2-дохи сери). 12.15—«Булаг». 12.45—Шэнэ һонин (12.50 хүрэтэр), 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильм. 16.05—«Дохёогоо үгыт, горнистнар». 16.50—«Лето в Заборье» — үхибүүдтэ фильм.

Улаан-Үдэ. 17.55—Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «Корабль бүтээгшэд». 18.25—«Байгал»—мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.00—Спортын һонин. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо. «БАМ. БАМ. БАМ».

Москва. 20.25—Севастополь хотын 200 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга. 22.00—«Время». 22.35—«Большая семья» — уран һайханай фильм. 00.15—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Баримтата фильм. 13.50—Мультфильм. 14.05 — Немец хэлэн. 14.35 — «Орленок» телестудиин концертын зал. 15.25—«Волны Черного моря» — олон серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 16.30 — Француз уран зохёолшо — коммунист А. Барбюсай ажабайдал ба ажал ябуулга тухай. 17.00 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 17.05 — Түймэр сараха темэдэ баримтата фильмүүд. 17.45 — Соносхолнууд.

Москва. 17.55 — «Егор Иваныч» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.00—«Манай город — гэр» гэһэн дамжуулга. 19.30 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд». 19.50 — Киноочерк.

Москва. 20.00 — Му[…] фильм. 20.10 — Литература искусствын талаар Ленинэй комсомолой шангуудай лауреадууд.

Улаан-Үдэ. 20.25 — Уран зохёолой дамжуулга.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 2[…] — «Музейнүүд болон выставкын залнуудаар». 21.45 — Баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — А. Глазу[…] «Оркестртэй хамта скрипка дээрэ наадагдаха концерт». 23.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат, «Арарат»—«Зе[…]

ЧЕТВЕРГ, 16

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг». 10.25 — «Большая семья» — уран һайханай фильм. 12.05 — РСФСР-эй габьяата артистка Р. Бобриневагай ба СССР-эй арадай артист Е. Светлановай концерт (фортепиано). 12.45 — Шэнэ һонин. (12.50 хүрэтэр). 15,15—Шэнэ һонин. 15.35 — «Сибирь ба Алас Дурна зүгөөр». 16.35 — А. Спендиаровай зохёолнууд. 17.10 — «ПТУ-да ямар мэргэжэлдэ хайшан гэжэ һурганаб?» 17.40—В. Маяковскиин шүлэгүүд. 18.15 — «Шатарай һургуули». Шатараар дэлхэйн чемпион А. Карпов дамжуулгада хабаадаха. 18.45 — «Эрдэм ухаан ба ажабайдал». 19.15 — «Зураг бүхэндэнь — наран». 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20,00 — Мультфильм. 20.10 — Спортивна дамжуулга. 20.55 — Хүгжэмэй-эстрадна дамжуулга. 22.00 — «Время». 22.45— А. Каверзнев. «Афганский дневник»—баримтата фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Минск) — «Шахтер».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. […] — Мультфильм. 14.00 — […]тага «Семь ветров» — […] (2-дохи түүхэ), 14.45 — […] хэлэн. 15.15 — «Мимино» уран һайханай фильм. 16.5[…] Шэнэ һонин. (16.55 хүрэтэр) 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — «Ну[…]шарай». 22.00—«Время». […] — «Северный вариант» — […] һайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9,50 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой эстрадно-симфоническа хүгжэмэй оркестрэй концерт. 10.40 — «Как мы искали Тишку»—үхибүүдтэ фильм. 11.45 — Баримтата фильм. 12.35 — Мультфильм. 12.45 — Шэнэ һонин. (12.50 хүрэтэр). 15,15—Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.25—«Ород хэлэн». 16.55 — С. Рахманинов. «Утес» — симфоническа фантази. 17.15 — «Москва ба москвагайхид». 17.45 — Исландиин национальна һайндэр—Республикын соносхогдоһон үдэртэ баримтата фильм. 18.15 — «С кошки все и началось» — уран һайханай фильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хани харилсаан». 20.30 — «Джентельмены удачи»— кинокомеди. 22.00 — «Время». 22.35 — Кинопанорама. 00,25 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Шатарай һургуули». 14.15 — «Англи хэлэн», 14.45 — Мультфильмнүүд. 15.15 — «Волны Черного моря» — олон серитэй уран һайханай фильм. (4-дэхи сери). 16.15 — «Юр[…]сын һонирхолтой юум[…] 16.55 — Шэнэ һонин. 21.0[…] «Амгалан нойрсогты, багашуул!». 21.15 — Фильм-концерт. 21.40—Баримтата фильм. 22,00 — «Время» 22.35 Опереттэһээ хэһэгүүд. […] СССР-эй арадай артистка Зуева А. Н. Островскиин […]жэгүүдтэ.

СУББОТО, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.45—Үглөөнэй гимнастика. 9.50—Физкультура эрхилэгшэдтэ заабаринууд. 10.00—«АБВГДейка». 10.30 — «Спортлотогой» 25-дахи тираж. 10.40 — «Таанадта, түрэлхид». 11.00—«Уран зохёолшод эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ». Поэт А. Сурков дамжуулгые хүтэлхэ. 12.10 — Хойто флодой ветерануудай уулзалга. 13.40 — Арадай уран бэлиг тухай телепрограммануудай «Һолонго» гэһэн уласхоорондын V фестиваль. 14.10 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 15.10 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.25 — «101-й» — уран һайханай фильм (1-дэхи ба хоёрдохи сери). 17.45 — Политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенскиин хөөрөөн. 18.15—Уянгата дуунай концерт. 18.45 — Мультфильм. 19.30 — Эб найрамдал хамгаалха совет комитедэй түрүүлэгшэ Ю. А. Жуковай хөөрөөн. 20,00 — Ленсоведэй нэрэмжэтэ театрай «Пятый десяток» гэһэн фильм-зүжэг. 22.00—«Время». 22.35 — «Хабаяа туршаа, басагад». Медсестра мэргэжэлтэй басагадай конкурс 00,20—Шэнэ һонин,

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 15.20 — «Дэлхэйн һониной дээжэһээ». 16.25 — Казахай телевидениин […] программа. 17.55 — […] бүлын клуб». 19.15 — […]бол. СССР-эй арадуудай […]най VIII Спартакиада. […] Уһан дээрэ бүмбэгөөр […]далга. 20.15 — «Хүгжэм[…]оск». 20.45 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 2[…] «Элүүр энхэ байлга». 2[…] «Время». 22.35 — «Мое […]ло» — уран һайханай фильм (1-дэхи ба 2-дохи сери).

ВОСКРЕСЕНИ, 19
МЕДИЦИНЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты!» 9.55 — «Арадай уран бэлиг». 10.40 — «Будильник». 11.10—«Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.10 — «Элүүр энхэ байлга». 12.55 — «Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ программа. 13.25 — «Барилга ба архитектура» — киножурнал. 13.40 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.40 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.10 — А. Корнейчук, «Платон Кречет» Москвагай Бага Бронноохи драмын театрай фильм-зүжэг. 17.25 — «Мүнөөдэр — медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр С. П. Буренковтой хөөрэлдөөн. 17.40 — Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй захилаар концерт. 18.40—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.40 — «Максимка» — уран һайханай фильм. 21.00 — Аяншалагшадай клуб. 22.00—«Время». 22.35 — Фильм-концерт. 24.40—Баримтата фильм. 00.10 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 15.20 — Гвардейскэ 6-дахи армиин ветерануудтай уулзалга. 16.50 — «Музей болон выставкын залнуудаар». Эрмитаж. (3-дахи […] «Меньшиковэй ордон». […]—«Жан Кристоф» — олон серитэй фильм (6-дахи […] 19.00 — «Москвичка» […] клуб. 21.00 — «Амгалан нойрсогты. багашуул!» 21.[…] «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 21.45 — Та[…] аэроклуб тухай баримтата фильм. 22.00—«Время», […] — «Старые письма» — […] һайханай фильм. 23.[…] СССР-эй арадуудай зунай […] Спартакиада. Хүнгэн атлетика.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ажалша коллективэй хүсэн» — түрүү бэшэг. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо. Мүнөөдэр—Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр. «Бултанай индустри» — Р. Макальскаягай корреспонденци. «Сагай уларилда һаатангүй, эршэтэйгээр» — Л. Неретинагай репортаж. «Республикын нэгэ үдэр» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: экономикые хүтэлбэрилгэ. «Шэнэ гуримай түлхюур олохо» — П. Новолоцкиин статья. Табан жэлэй түрүүшүүл. «Таанилсагты: адуушан Бильдуевтан» — П. Лазаревай статья. Агропромышленна нэгэдэл. «Бүхы хэрэгые кадрнууд шиидхэнэ» — С. Сотниковой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Ленинскэ гвардиин зэргэдэ. «Революциин уряа доро» — Н. Мункоевой статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

Редактор Р. Б. ГАРМА[…]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96. приемная—2-54-54. зам. редактора—2-68-08. зам редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52. секретариат—2-66-76. отделы: партийной жизни—2-34-05 пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35. сельского хозяйства—2-64-36 2-63-86 советского строительства и быта—2-69-58. культуры и школ—2-60-21, 2-57-63. информации—2—60—91. переводов—2-54-93 писем и селькоров—2-67-81. корректорская—2-35-61 выпускающие—2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-01516. Заказ № 136. Индекс 04649.